

Lägerskola

*50 år av gemensamma erfarenheter,
lärande och gemenskap*

Suomen leirikouluyhdistys – Lägerskolföreningen i Finland ry

Innehållsförteckning

<i>Till läsaren</i>	5
<i>Lägerskolans bakgrund</i>	6
<i>Skolstyrelsen kommer med</i>	8
<i>Lägerskolförsökets innehåll</i>	9
<i>Inofficiell lägerskolverksamhet</i>	9
<i>Lägerskolföreningen grundas</i>	12
<i>Skolstyrelsen ger grönt ljus</i>	14
<i>Föreningens stadgar</i>	15
<i>Kurser och seminarier</i>	18
<i>Ett försök med ambulerande lägerskola</i>	19
<i>Ungdomscenter öppnar sina dörrar</i>	20
<i>Ett eget lägerskolcenter?</i>	20
<i>Målet nått! Undervisning utanför skolan togs med i lagtexten</i>	21
<i>Vi närmar oss politikerna</i>	22
<i>Publikationsverksamheten utvecklas</i>	24
<i>Föreningen firar 10 år</i>	27
<i>Samarbetet med Hem och Skola startar</i>	28
<i>Samarbetet med Hem och Skola startar</i>	29
<i>Tyngdpunkt på miljöfostran</i>	29
<i>Blickarna vänds mot skogen</i>	31
<i>SJ:s handräckning mot lägerskolgrupper</i>	33
<i>Ett eget lägerskolcenter i kikaren</i>	34
<i>Broby blir färdigt att ta emot lägerskolor</i>	36
<i>Miljöministeriet visar intresse</i>	38

<i>Undervisningen om skogen och miljöundervisningen utvecklas.....</i>	<i>38</i>
<i>Med blickarna mot Sveaborg</i>	<i>39</i>
<i>Grunderna för den nya läroplanen engagerar</i>	<i>40</i>
<i>Svårigheter att driva två lägerskolcenter</i>	<i>42</i>
<i>Nytta av Sveaborg som världsarv</i>	<i>43</i>
<i>Samarbete med Finlands Ungdomscenterförbund</i>	<i>44</i>
<i>SNK tar hand om hostel-verksamheten.</i>	<i>45</i>
<i>Broby går till försäljning.....</i>	<i>46</i>
<i>Outdoor Eduction-nätverket startar</i>	<i>46</i>
<i>Nätverket med Outdoor Education-nätverket (LYKE) inleds.....</i>	<i>47</i>
<i>Projektet med lägerskolambassadörer startar</i>	<i>48</i>
<i>Den nya läroplanen stöder lägerskola</i>	<i>49</i>
<i>Föreningen fyller 40 år</i>	<i>51</i>
<i>Lägerskolan på Suomenlinna i föreningens regi</i>	<i>52</i>
<i>Ungdomsgrupperna fann Hostel Suomenlinna.....</i>	<i>53</i>
<i>Mindre styrelse på grund av Covid19</i>	<i>54</i>
<i>Ungdomsarbetet utvecklas</i>	<i>56</i>
<i>Internationella verksamheten blir livligare</i>	<i>57</i>
<i>Nätverk för lägerskolaktörer uppstår.....</i>	<i>58</i>
<i>Lägerskolan i dag – och i framtiden</i>	<i>59</i>

ISBN 978-952-88-1181-7
Taitto- ja painopaikka: Copy-set
Helsingissä 2025

Till läsaren

Officiellt började lägerskolverksamheten i vårt land 1985 i samband med de nya grundskollagarna. Några privata läroverk hade dock redan på 1960-talet arrangerat inofficiella lägerskolor. Denna verksamhet väckte uppmärksamhet inom den dåvarande Skolstyrelsen som tillsammans med en liten grupp lärare beslöt att bilda en förening som skulle påskynda processen att få lägerskolan till en del av skolans undervisning och fostran. Så uppstod Lägerskolföreningen i Finland. Den nygrundade föreningen fick starka influenser från de andra nordiska föreningarna där lägerskolverksamheten kommit mycket längre.

Lägerskolan har genom åren inspirerat många lärare och verksamheten har gett mycket åt tusentals elever. Trots allt detta uppskattas inte lägerskolan av myndigheterna i den grad att det extra arbete som en lägerskola medför, skulle ersättas åt lärarna bättre än nu. Ett bra föredöme är lägerskolorna i Norge. Där garanteras dessutom varje elev åtminstone en lägerskola under grundskoltiden.

Historiken är en sammanfattning av Lägerskolföreningens verksamhet ända från 1975. Allting började med behovet av en skollag som skulle godkänna undervisning utanför skolan. Därefter behövdes lärarutbildning och lägerskolcenter. Nu koncentrerar sig föreningen på det innehållsmässiga, varav grupptillhörighet blivit allt viktigare.

Utgiven med stöd av statsmedel fördelade av Delegationen för den svenska litteraturens främjande/Svenska litteratursällskapet i Finland.

Den svenska översättningen gjorde Thina Wikström och Benita Björkell. Jag vill tacka alla våra supportrar, de som har tagit del i föreningens aktiviteter och de tusentals elever och lärare som har besökt våra lägerskolor under årens lopp.

Bildmaterialet är från Lägerskolföreningens bildarkiv.

Helsingfors den 25.9 2025

Juha Kuronen

Lägerskolans bakgrund

Undervisning utanför skolan är absolut ingen ny tanke. Redan långt före det fanns skolor, läroböcker och utbildade lärare fanns det en undervisning som baserades på erfarenheter och upplevelser. Denna kunskap gick i arv från generation till generation och lägerskole- och uteskolpedagogiken grundar sig på sociala, kulturella och även filosofiska tänkesätt. Man kan finna element från uteskolpedagogiken i Rousseaus och Pestalozzis verksamhet på 1700-talet. Rousseaus tanke är mycket intressant och passar väl in på lägerskolan idag. "Vår viktigaste lärare är våra fötter, händer och ögon. Att byta ut dessa mot läroböcker är bara en nödlösning". Pestalozzi hade på sin bondgård en hemskola vars verksamhet bestod i att göra och uppleva. Förutom normal teoretisk undervisning fick eleverna praktisk kunskap i jordbruk, hemkunskap och hantverk. Både Rousseau och Pestalozzi ansåg att det var viktigt att undervisning inte enbart hölls i klassrum. I dagens lägerskola finns mycket kvar av speciellt Pestalozzis undervisningsmetoder.

Skogen har varit en viktig lägerskolemiljö från början

Man tror att den första egentliga lägerskolan hölls i England 1906. Kort därefter uppstod lägerskolor som hölls på herrgårdar och andra historiska platser under namnet "Field Study Centers". På 1920-talet grundades lägerskolor i Tyskland som kallades "Schullandheime". Redan i början av 1900-talegenomfördes i Amerika en progressiv undervisning vars mål var att öka undervisning utanför skolan. Denna verksamhet utvecklades så småningom till lägerskolor. Danmarks första lägerskola hölls 1929 och efter det grundades lägerskolcenter på olika håll i landet, oftast på initiativ

av föräldrarna. På 1930-talet började Norge experimentera med lägerskolor och Sverige kom med i lägerskolverksamheten 1941. I alla dessa nordiska länder fanns lägerskolan i skollagen och man ansåg att lägerskolan var en undervisningsmetod.

I Finland startade lägerskolan på 1960-talet med en nordisk elev – och lärarutbyte som genomfördes bl.a. mellan Borgå Svenska Lyceum och Jyllands Katedralskola. Även Porvoon Suomalainen Lyseo deltog delvis i verksamheten. Eleverna bodde hos varandra och åkte på olika studiebesök.

Elev- och lärarutbytet mellan läroverken i Lovisa och Hilleröd utvecklades småningom till riktiga lägerskolor. De finländska eleverna bodde i ett lägercenter i Hilleröd och gjorde studiebesök till Fredriksborgs slott, hamnen, museer och till en bokskog.

Vänstäderna Århus, Göteborg, Bergen och Åbo har också haft gemensamma lägerskolor. Den första ordnades på hösten 1970 på Runsala i Åbo och följande år på Brinkhall herrgård på Kaskert. De finländska deltagarna kom från Pansion Yhteiskoulu och Åbo Svenska Klassiska Lyceum. Verksamheten fortsatte under namnet "Internordisk lägerskola" och pågår fortfarande. I lägerskolan deltar elever från åk. 8 och åk. 9. Städerna står för största delen av kostnaderna.

Lägerskolliknande verksamhet började spridas i Finland på 1960-talet främst bland privata läroverk.

På 1970-talet ordnades många lägerskolor i Österbotten. Från och med 1969 ordnade svenska lågstadiet i Jakobstad årligen lägerskolor i Äkäslömpö för åk. 5-6. Enligt Skolstyrelsens enkät till kommunerna 1972 svarade 21 skolor att de haft lägerskola. Av dessa skolor var 11 medborgarskolor, 4 grundskolor, 2 folkhögskolor och 21 läroverk. Lägerskolan höll sakta men säkert på att etablera sig runt om i landet. Svårigheten var att vår lagstiftning inte kände till begreppet lägerskola. Dock var begreppen studiebesök och studieresa accepterade. Om dessa hade Skolstyrelsen gett många direktiv. Enligt dem hade rektorn ansvar för alla studieresor. De skulle i första hand göras inom den egna kommunen och först senare längre bort.

Elever från Karleby (Chydenius lågstadieskola) vilar vid ett vandringstopp i Äkäslömpö. (Foto Gladys Sandström)

Många lägerskolor hölls dock utomlands som t.ex. i Sverige och Grekland. Anna-Majja Marttinen, chef för Hanaholmens kulturcenter, ordnade varje år mellan åren 1976 och 1981 en nordisk lägerskola för åk. 9. Eleverna var från Sverige och Finland. Pohjola-Norden ry. stod för kostnaderna.

Då folkskol- och grundskollagen inte kände till begreppet lägerskola tillsatte Skolstyrelsen 1972 en arbetsgrupp som skulle undersöka lägerskolan i de övriga nordiska länderna och hur den skulle kunna tillämpas i

vårt land. Arbetsgruppen gav hela tio förslag om ändringar i skollagstiftningen. Det gällde ett nytt moment i folkskollagens 4§ som säger att man under skoldagen också kan ordna undervisning utanför skolan. Samma ändring föreslogs även i grundskollagens 5§. Av många olika skäl tillämpades inte i början de föreslagna förändringarna. En orsak var ekonomin och att i början av 1970-talet var lägerskola ett så gott som okänt begrepp. Skolstyrelsens cirkulär 20.1 1972 nr. 242 är ett bra exempel. Där konstateras att en **studieresa** är en arbetsmetod i skolan och läroverken får använda en arbetsdag per läsår till den. Dessutom sägs det att en studieresa i första hand skall ordnas inom kommunen eller grannkommunen. En studieresa utomlands får räcka högst fyra dagar varav högst en dag är skoldag (utfärdsdag). Samma höst skickade Skolstyrelsen ett nytt cirkulär nr. 8092 där man uppmanade skolorna att i mån av möjlighet ordna bär- och svamputfärder på hösten. Man rekommenderade att hushålls- och biologilärarna skulle samarbeta med detta projekt. Från dessa exempel är det ännu en bit kvar till en lägerskola men grönt ljus visades för studier utanför skolan.

I Sverige och Danmark hade man kommit längre med lägerskola, där betalade man förutom dagtraktamente även ett tjänstetillägg åt lärarna. I Sverige var tillägget 53 SEK per dygn år 1975. I Danmark var tågresorna för lägerskolgrupper gratis. Dessutom gavs i Danmark år 1975 ett kommunalt direktiv som bestämde hur många dagar per årskurs en elev **bör delta** i en lägerskola. Vid denna tid var lägerskolverksamheten ännu ”vild” i Finland. Någon kommun kunde betala en viss summa för en lägerskola men från första början utgick man ifrån att klassen själv står för största delen av kostnaderna genom att t.ex. ordna diskon och basarer. Sådär gör man fortfarande. Dessutom behövdes lov från skolavdelningen på Länsstyrelsen för att ordna en lägerskola.

Föreningstanken väcks

Modellen för lägerskolverksamheten fick vi på 1970-talet i huvudsak från Danmark och Norge. Här hade lägerskolan funnits med i läroplanerna redan flere år men inte i Sverige. På det nordiska seminariet i Ammarnäs 13.9 1974 kom ”lägerskolfolket” i Sverige på idén att bilda en egen lägerskolförening. Med på seminariet var fem folkskollärare och representanter från lärarutbildningen i Umeå. En av lärarna var Björn Björklund från Vasa. Med honom kom tanken till Finland, främst till Övningsskolan i Vasa vid Åbo Akademi. Lektorn i didaktik vid Vasa Övningsskola, **Jarl Streng**, blev begeistrad i tanken att kunna grunda en förening och få igång lägerskolverksamheten i Finland. Här föddes Finlands officiella lägerskolhistoria.

Skolstyrelsen kommer med

Vid samma tid var **Jarl Stormbom** byråchef för Skolstyrelsens svenska avdelning. Han arbetade för att få in lägerskolan i läroplanen. Skolstyrelsen hade under hans ledning tillsatt en arbetsgrupp (1972–1974) som arbetade med lägerskolfrågor. Genom en enkät till skolorna fick man reda på

omfattningen och betydelsen av lägerskola och annan undervisning utanför skolan. Av enkäten framgick att under läsåret 1971–1972 ordnades över 800 1–8 dagars studieresor. Samtidigt konstaterades att det bedrevs mera lägerskolliknande verksamhet i svenskspråkiga skolor än i finskspråkiga. Skolstyrelsen skulle också ordna två försökslägerskolor. En för lågstadiet och en för högstadiet.

Lägerskolförsökets innehåll

Undervisningen utanför skolan skall vara problemorienterad och olika ämnen skall integreras. Genom problemlösning och personliga erfarenheter analyserar man hur samhället, näringslivet, produktionen och kulturlivet fungerar. Man analyserar människans ställning, verksamhet och möjlighet till inflytande i samhället samt naturens och människans samspel.

Försöket pågår i fem dagar. Där ingår inkvartering, transporter, studieresor, studiebesök, fritidsaktiviteter, olika arbetsmetoder, grupparbete, individuellt arbete i fält samt presentation av arbetet. Förarbetet görs i skolan i samarbete mellan elever och lärare. Arbetsuppgifterna är samhälls- och naturorienterade. Under arbetets gång integreras andra ämnen såsom t.ex. modersmål, bildkonst, slöjd och matematik. Dessutom skall deltagarna demonstrera olika konkreta arbetsuppgifter och arbetssätt. Försöksdeltagarna skall även göra en kostnadsberäkning och en plan för rapportering. Eleverna skall ge feedback på följande:

- Hur har lägerskolan inverkat på skolmotivationen, elevernas inbördes relationer, relationen till läraren / lärarna och skolgången i övrigt.
- Vilka ämnen behandlades
- Hur ordnades timmarna
- Hur förändrades lärarnas arbete under lägerskolan

Tyvärr inhiberades detta fina försök ty på Skolstyrelsen konstaterade man att det redan fanns tillräckligt med inofficiell lägerskolverksamhet varav man kunde få tillräckligt med fakta.

Inofficiell lägerskolverksamhet

Före lägerskolan blev officiell har det funnits inofficiell lägerskolverksamhet som ovan har nämnts.

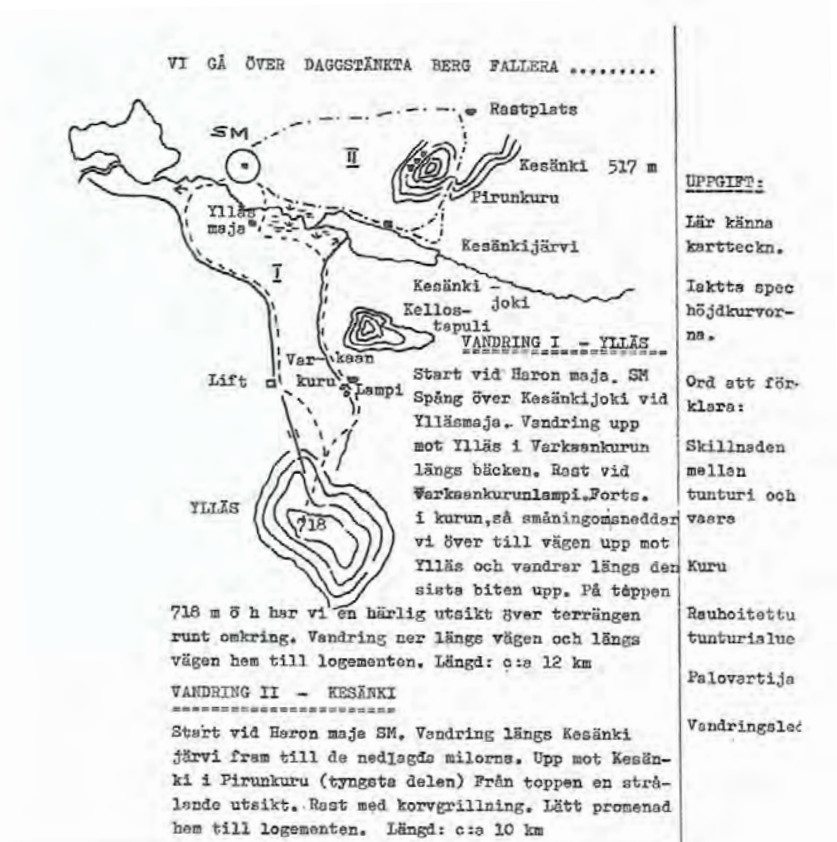
Några exempel :

1. Lägerskolförsök i Munkkivuoren yhteiskoulu

Detta var ett samarbete mellan Munkkivuoren yhteiskoulu och Suomen Kasvatusopillinen yhdistys som startade på föreningens kurscenter Mallasmäki i Pälkäne på våren 1972. Försöket pågick i fem år. Skolans rektor Jouko Haavisto var också ordförande i föreningen. Programmet

innehöll skapande verksamhet, musik, muntlig uttrycksförmåga, studier av främmande språk, fotografering och kommunen Pälkänes historia.

2. Jakobstads svenskspråkiga lågstadium i Äkäslompolo

I Äkäslompolo lät lägerskolprogrammet eleverna slutföra självständiga kartbaserade uppgifter.

Jakobstads svenskspråkiga lågstadium var bland de första som startade med lägerskolverksamhet redan 1969. Årligen åkte elever i åk 5-6 till Äkäslompolo i Lappland. Programmet bestod av vandringar med olika tema. Eleverna hade med sig arbetsblad som skulle ifyllas. Här är ett exempel på en sida.

3. Mäkelänrinteen yhteiskoulu's lägerskolor i Karttula

År 1974 grundade Torsten Sannamo ett lägerskolcenter i Hirvijärvi. Han hade varit ordförande i Lägerskolföreningen i Finland och slöjdlärare i Mäkelänrinteen yhteiskoulu. Härav kom det sig att skolan kom att ordna sina lägerskolor i Savolax. Dessa lägerskolor ordnades åren 1974-1977. Temat var miljöekologi och eleverna var från åk. 4.

Samtidigt började även Helsingin suomalainen yhteiskoulu arrangera lägerskolor i Hauho, på Barnens Sommarförenings (Lasten Kesä ry) lägercenter. Temat var natur och kultur.

I december 1972 gav Skolstyrelsen ut ett betänkande som var positivt beträffande lägerskola. Dessutom konstaterades nödvändigheten av lägerskola i lärarutbildningen. Detta hade Jarl Streng redan börjat med i Ekenäs Seminarium 1973 och fortsatt med i Vasa Övningsskola då lärarutbildningen flyttade till Vasa 1974. Byråchef Jarl Stormbom tillkännagav att Skolstyrelsen skulle ordna en nordisk lägerskolkonferens på Heinola Kurscenter för ca. 20 deltagare.

Den 18.10 1975 sammankallade Skolrådet Jarl Stormbom en arbetsgrupp för att planera lägerskolverksamheten i skolans undervisning. I den gruppen fanns också en representant för biologisk och geografiläraryrkesförbundet **Seija Lähdesmäki**, verksamhetsledare **Juha Kuronen** (Mäkelärinteen yhteiskoulu), överinspektör **Toivo Havula** och lektor **Helmi-Irene Saurola** (Helsingin suomalainen yhteiskoulu). Med var också **Jarl Streng** (Vasa Övningsskola). Alla de som deltog i gruppen var bekanta med lägerskolidén.

Jarl Stormbom redogjorde för det som skulle behandlas:

- a) lägerskolans betydelse som tillägg i undervisningen
- b) lägerskolans ställning i dagens situation

Han gav också ett kort referat över sina besök i de nordiska länderna, där han hade bekantat sig med deras lägerskola. Han redogjorde också för begreppet lägerskola och de nordiska ländernas olika lägerskolmodeller.

De lärare som deltog i arbetsgruppen delgav också sina åsikter baserade på egna erfarenheter. Samtliga lärare hade ordnat inofficiella lägerskolor även om det inte funnits nämnt i skolans läroplan. Allmänt konstaterades att samarbetet med elevernas föräldrar är speciellt viktigt.

Under denna konferens betonade Jarl Stormbom att genom att grunda en lägerskolförening kunde man påskynda att få ordet lägerskola inskrivet i läroplanen

Den 30.10 samlade Jarl Stormbom igen arbetsgruppen på Skolstyrelsen. Mellan mötena hade han rådgjort med Juha Kuronen om att grunda en lägerskolförening. För mötet presenterade han ett förslag som mötet godkände. Man beslöt också att föreningen skulle vara tvåspråkig, vilket ansågs som självklart. Genom en förening skulle det vara lättare att sprida information om lägerskola.

Följande dag 31.10 hölls en överläggning med överdirektör **Yrjö Yrjönsuuri** på Skolstyrelsen gällande lägerskola.

Lägerskolföreningen grundas

En månad senare fanns följande inlägg i Biologi och Geografilärarförbundets tidning skrivet av Juha Kuronen:

”Lägerskolverksamhet har hittills förekommit ganska sporadiskt. Det har ordnats i enstaka skolor och/eller av intresserade lärare. Nu planerar man göra den här verksamheten mera stadgeenlig. Fredagen den 21.11 kl 18:00 ordnas på Vasa Övningsskola en sammankomst där vi söker svar på följande fråga:

Behöver Finland en lägerskolförening?

Om vi behöver – då grundar vi en! Föreningens uppgift blir att utveckla lägerskolidén och få in lägerskola i lagstiftningen.

Den som inte känner till något om lägerskola får mera information i nästa nr. av tidningen Natura. Där ingår en artikel i ämnet. I nr. 3/1975 finns fyra artiklar som berör lägerskola och hur den lämpar sig speciellt för biologiundervisningen.”

I anslutning till texten fanns en enkät för lärare. Responsen för lägerskolverksamhet var mycket positiv. För biologilärarna var undervisning utanför skolan en självklar sak. Av texten framgick också syftet och målet med att bilda en lägerskolförening:

- att få in lägerskola i skollagstiftningen
- att utveckla lägerskolidén och sprida den
- att utveckla och utarbeta idéer runt det praktiska, pedagogiska och sociala genomförandet av en lägerskola
- att starta lägerskolcenter och informera skolor om platser som är lämpliga för lägerskolverksamhet
- att utvidga lägerskolverksamheten så att alla elever under sin skoltid, från lågstadiet till gymnasiet, minst en gång skulle få vara på lägerskola

Lägerskolföreningens stiftande möte hölls i Vasa Övningsskola den 21 november 1975 kl 18:00. I mötet deltog 35 personer inom undervisning och utbildning från olika delar av Finland. **Jarl Stormbom** (Skolstyrelsen) valdes till mötets ordförande och **Jarl Streng** (Vasa Övningsskola) till sekreterare.

De idéer som presenterades i samband med enkäten om syftet med lägerskola accepterades. Dessutom beslöts att föreningens säte till en början skulle vara Vasa.

Kontorschef Jarl Stormbom valdes till föreningens första ordförande

Beslutet att bilda Suomen leirikouluyhdistys -Lägerskolföreningen i Finland var fattat

En tillfällig styrelse valdes för föreningen. Jarl Stormbom valdes till dess första ordförande och Jarl Streng till sekreterare. Övriga styrelseledamöter var Torsten Sannamo, Harry Österholm och Juha Kuronen från Skolstyrelsens arbetsgrupp.

Den interimistiska styrelsen första möte hölls i Vasa. Där delade man ut olika uppgifter åt styrelse-medlemmarna som t.ex paragrafer, medlemsfrågor, ekonomi och information. Nästan hela året gick till att lägga grunden för föreningens verksamhet.

Den 13.03 1976 diskuterades ett förslag om att man i stället för en förening skulle grunda ett **lägerskolförbund**. Till förbundet skulle höra tio lägerskolföreningar från olika delar av Finland.

Den nygrundade föreningen i Vasa skulle ombildas till lägerskolförbund med Helsingfors som hemort.

Den 21.11 1976 höll den interimistiska styrelsen ett möte i Vasa Övningsskola. Där slopades förbundstanken för gott. Man beslöt i stället att registrera den ett år tidigare grundade föreningen Suomen leirikouluyhdistys - Lägerskolföreningen i Finland. Eftersom det ännu inte fanns några stadgar kan man kalla detta möte för ett ersättande årsmöte. Följande personer valdes till styrelsen:

Torsten Sannamo till ordförande och följande personer till styrelsemedlemmar: Jarl Stormbom, Jarl Streng, Juha Kuronen, Harry Österholm, Leena Tiisanen och Jaana Mäki.

Man konstaterade att det så snart som möjligt borde bildas nya lägerskolcenter. Det enda dåvarande centret var Hirvijärvi i Karttula, centret som Torsten Sannamo ledde.

För att sprida information om lägerskola beslöt föreningen ge ut en tidning Infolehti/Infobladet 5 gånger/år. Emedan föreningen ännu inte var registrerad kunde man inte samla in någon medlemsavgift men styrelsen föreslog att avgiften skulle bli 40 mk. Under slutet av 1976 och början av 1977 gjordes stadgarna klara och sedan kunde man börja med officiell mötesrytm.

Ordförande och sekreterare

Lägerskolföreningen har under 50 år haft åtta ordföranden. Sekreterarens uppdrag upphörde 1989 då man valde en verksamhetsledare för föreningen, som också fick uppdraget att fungera som sekreterare i styrelsen. Till en början anställdes inte verksamhetsledaren genom ett anställningsavtal, utan var en av styrelseledamöterna. Verksamhetsledarens befattning ändrades år 2016 till avlönad anställning utanför styrelsen.

	<i>Ordförande</i>	<i>Viceordförande</i>	<i>Sekreterare</i>
1975-1976	Jarl Stormbom	Torsten Sannamo	Jarl Streng
1977-1978	Torsten Sannamo	Jarl Stormbom	Jarl Streng
1979	Jarl Stormbom	Torsten Sannamo	Jarl Streng
1980	Torsten Sannamo	Jarl Streng	Marie-Louise Söderlund
1981-1983	Per-Elof Boström	Rafael Sjöberg	Tapio Tunkkari
1984	Per-Elof Boström	Harri Hiihtola	Rafael Sjöberg
1985-1986	Harri Hiihtola	Rafael Sjöberg	Onerva Virtanen
1987-1988	Rafael Sjöberg	Juha Kuronen	Onerva Virtanen
1989-1992	Rafael Sjöberg	Onerva Virtanen	Juha Kuronen (toiminnanj.)

Från och med 1989 sköttes sekreterarens uppgifter av verksamhetsledaren .Juha Kuronen

1993–1994	Onerva Virtanen	Rafael Sjöberg	Juha Kuronen
1995	Onerva Virtanen	Terttu Antikainen	Juha Kuronen
1996-2007	Onerva Virtanen	Thina Wikström	Juha Kuronen
2008-2013	Benita Björkell	Thina Wikström	Juha Kuronen
2014-2015	Benita Björkell	Jarkko Metsätähti	Juha kuron
2016–2025	Juha Kuronen	Benita Björkell	Petra Miessmerr

Skolstyrelsen ger grönt ljus

1977 var ett intensivt lägerskolår. Då gav Skolstyrelsens arbetsgrupp ut sitt betänkande om undervisning utanför skolan. Där framkom att Skolstyrelsen ställde sig positiv till lägerskola. Där betonades att lägerskola är en viktig pedagogisk metod. Men för att verkställa lägerskolan behövs ändå vidare utredning angående t.ex kostnader, lärarlön och elevomsorg under en lägerskola

Borde man ändra på skolstadgar eller skall en lägerskola genomföras med speciallov? Hittills har man varit tvungen att be om lov av Länsstyrelsens skolavdelning för att avvika från skolans arbetsplan.

På förslag av Jarl Stormbom tillsatte Skolstyrelsen en intern arbetsgrupp, KOULKOP. I den satt förutom Stormbom, **Osmo Viikari** (Skolavdelningen), **Toivo Havula** (Undervisningsavdelningen), **Leo Eskola** (Försök och forskningsavdelningen) och **K-G Jossfolk** (Svenska skolavdelningen). **Tuttu Nurmiaho** valdes till arbetsgruppens sekreterare.

Föreningens första logotyp designades av Marie-Louise Söderlund. Myran representerar två teman i lägerskolan: natur och gemenskap

Vid Lägerskolföreningens möte 22.1.1977 fick Jarl Streng i uppdrag att lämna in stadgarna till Föreningsregistret. Han hade utarbetat dem och föreningen hade godkänt dem. På samma möte valdes också representanter till KOULKOP-gruppen: Juha Kuronen, Torsten Sannamo och Karin Åminne.

Den 17.10. 1977 fick föreningen de godkända stadgarna från Föreningsregistret och var således en registrerad förening.

Föreningens stadgar

De två första av Patent- och registerstyrelsen beviljade stadgarna lyder:

§1 Namn, hemort och verkningsområde.

Föreningens namn är Suomen Leirilouluyhdistys-Lägerskolföreningen i Finland ry.

Föreningens hemort är Helsingfors, men föreningen verkar i hela Finland.

Föreningens språk är finska och svenska.

§ 2 Ändamål och verksamhetsform

Föreningens uppgift är att förverkliga, stöda och utveckla lägerskola i Finland, samt att försöka få igång ett samarbete med de nordiska länderna. För att kunna förverkliga detta är föreningens mål att:

- *få lägerskolan stadfäst så att den hör till grundskolan och dess centrala innehåll.*
- *utveckla lägerskolidén och informera om den*
- *erbjuda möjlighet till utbildning genom att anskaffa lämpliga fastigheter med inkvartering*
- *sträva till att utbilda lärare och annan personal för lägerskolan*
- *informera om lägerskola för sådana institutioner som har att göra med lägeskola och att sträva till samarbete med dem*

Vid styrelsens möte 26.03 1977 i Vasa Övningsskola fick man veta att Skolstyrelsen beviljat 5000 mk för den planerade nordiska kursen. Man föreslog att kursen skulle ordnas i Skolstyrelsens egna utrymmen i Heinola i stället för i Hirvijärvi. Kursen var den tredje i ordningen av en serie kurser

som ordnats med lägerskolinnehåll. 1975 ordnades den första kursen i Tomma, Norge, med en fortsättning 1976 i Ammarnäs, Sverige. I samband med Heinola hade man också som mål att sammanställa en lägerskolguide på både finska och svenska.

Vid styrelsens möte 3.6 1977 avhandlades främst den nordiska kursens praktiska angelägenheter såsom kursprogram, program för fritid mm. Konstaterades att 43 deltagare anmält sig; från Danmark 1, Norge 7, Sverige 7 och Finland 28. Man beslöt att en från varje land skulle få i uppgift att presentera sin föreningsverksamhet och hur man i det landet förverkligar lägerskolor

Lägerskolkursen i Heinola var den första i sitt slag i Finland. Man hoppades att kursen skulle vara inspirationsgivande. Genom att "lära genom att göra" ville man ge praktiska tips på hur man kan studera natur, skogsbruk, samhälle, industri mm. och också ge exempel på metoder och mål lämpliga för lägerskolverksamhet. Vid varje studiepunkt satsade man på hur informationen skulle förmedlas för att vara på elevnivå. Man tog också omgivningen runt stödjepunkten i beaktande. Kunde eleverna själva få söka, undersöka, upptäcka och skapa sig upplevelser och erfarenheter? Den första kursdagen hade man valt skogen som tema. På kvällen fördes deltagarna med båt till en ö för att där övernatta i tält. Kvälls-sysslorna och samvaron vid lägerbålet stärkte en känsla av gemenskap som inte stördes av en dyblöt omgivning. Följande dagar studerades olika delar av näringslivet.

Kurenimestä leirikoulukurssi palasi Heinolaan Arkki-laivalla, jota tässä on ryhmitetty odottamaan. Edessä oikealla istuu kurssin johtaja Torsten Sannamo.

Leirikoulu tulossa Suomeenkin

**Yhteispohjoismainen kurssi
paneutuu asiaan Heinolassa**

Nordisk kurs i Heinola. Itä-Häme 11.8.1977

Styrelsen noterade också tacksamt att Nordiska Kulturfonden beviljat föreningen 30 000 Dkr. Vad pengarna skall användas till besluts senare. Vid följande möte, i Svenska Klubbens utrymmen i Åbo, gick man igenom responsen från Heinola-kursen.

Vid föreningens sista möte 1977 den 6.11 presenterade Jarl Stormbom innehållet i den av Skolstyrelsen planerade Lägerskolguiden. Innehållet skall delas upp på fyra underrubriker:

- Allmänt (arbete utanför skolan)
- Lägerskolans grunder och presentation av aktiviteter (studiedag, studiebesök och lägerskola)
- Exempel på olika dagsprogram (lågstadiet, högstadiet, naturstig mm)
- Hur organisera lägerskola? (planering, dagsschema, inkvartering, ekonomi mm)

Jarl Stormbom fick fullmakt att tillsammans med Svenska Läromedel låta trycka upp 700 finska och 700 svenska lägerskolguiden med Svenska Läromedel som finansär.

Den 21.6. 1978 lämnade Skolstyrelsen en proposition till Undervisningsministeriet om att undervisning utanför skolan skulle ingå i **grundskoleförordningen**. (Riksdagsledamot **Jutta Zilliacus** (SFP) hade under våren gjort en motion om saken.) Skolstyrelsens KOULKOP-grupp hade bearbetat innehållet i propositionen, dvs undervisning utanför skolan och annan liknande verksamhet.

OAJ kommenterade i sitt utlåtande på KOULKOP:s förslag att en utvidgning av lägerskolverksamheten skulle vara positivt. Genom det kunde man nå sådana resultat som inte är möjligt i vanlig klassrumsundervisning. Man nämnde främst social fostran. OAJ ställde följande villkor:

- utbredningen bör ske behärskat och koncentrerat
- lägerskola bör ske under skolans arbetsdagar
- verksamheten bör vara frivillig för både elever och lärare
- en lägerskolperiod får högst vara fem dagar
- frågor gällande ansvar och avlöning bör klargöras
- en lägerskola får inte innebära tilläggssarbete för kollegerna

Förbundet Hem och Skola gav 1980 Undervisningsministeriet ett förslag på hur man med statliga medel skulle kunna täcka de utgifter som uppstår i samband med lägerskola. Ministeriet bad om ett utlåtande från Skolstyrelsen, på vilket Erkki Aho svarade. Han kostaterade att kostnaderna kan röra sig runt 4 miljoner med minimiantal deltagare, för en hel årskurs 17 miljoner. Om man räknar de utgifter för skolan som staten i allmänhet står för skulle det utgöra ca 70% av den summan. Undervisningsministeriet gjorde ingen framställan av saken till budgetbehandlingen.

Kurser och seminarier

Under den första tiden av föreningens verksamhet ordnades alltid en kurs i lägerskolpedagogik i samband med årsmöte, höst- eller vårmöte. Förutom dessa ordnade föreningen också andra kurser som berörde undervisning utanför skolan. Man försökte ordna kurserna i olika delar av Finland för att sprida idén i hela landet. Som värd för kurserna fungerade ett lokalt lägerskolcenter eller annan läroinrättning. Senare ordnades kurserna på något medlemscenter, som på detta vis fick hjälp för sin marknadsföring.

Styrelsen reste flitigt omkring i Finland från Hangö till Rovaniemi för att sköta information och utbildning. Något år hann styrelsen t.o.m. med sex sådana tillfällen.

På Joensuu universitets biologiska forskningsstation Mekrijärvi ordnades tillsammans med lärarhögskolan i Joensuu en lägerskolkurs för lärare 22-24.1 1982. På kursen deltog 34 lärare och lärarstuderande. Kursledare var Juha Kuronen och Tapio Tunkkari. Kursen var en öppning mot lärarutbildningsenheterna. Föreningens styrelse ansåg detta vara mycket viktigt.

1995 hade Lägerskolföreningen skaffat ett eget lägerskolcenter. Det var därefter lättare, billigare och bekvämare att ordna kurserna där. Vid denna tid hade lägerskola också blivit en lagstadgad undervisningsform.

På 2000-talet ordnades inte längre sådana kurser årligen emedan deltagarantalet avtog. Orsaken var att vissa universitet infört lägerskola i sin lärarutbildning. Att lärarnas krav på ersättning för lägerskolarbetet inte bifallits var säkert också en delorsak till bortfallet av kursdeltagare. I början av 2000-talet ordnades kurser i samband med något av föreningens möten, men efter corona-året 2021 skedde alla möten på distans.

Lärare på kurs på Rautavaara lägerskolcentrum, 1991

Ett försök med ambulerande lägerskola

På sitt möte 6.11 1977 gick föreningen igenom det förslag till en Blå-vägen-kurs för lärare som utarbetats tillsammans med arbetsgruppen för Blå vägen. Man beslöt att gå med i projektet såvitt Blå vägen-projektet och kommunerna stöder det ekonomiskt. En arbetsgrupp tillsattes: Juha Kuronen, (kursledare), Torsten Sannamo (rådgivande), Jarl Streng (kontaktperson), Leila Sand (sekreterare). Gruppens uppgift skulle vara:

- att anpassa logi och studiepunkter till en studieresa med buss
- att skapa nordiska kontakter
- att sammanställa en rapport om kursen

Man föreslog att man under våren skulle välja fem stationer mellan Kuopio och Vasa. Kursen skulle vara en fortsättning på den Blå vägen-kurs som ordnats från Sverige till Norge 1977, nu från Finland till Sverige. En broschyr över studiepunkter i kommunerna längs vägen skulle sammanställas och fungera som en röd tråd under kursen. Varje kommun uppmanades sända en deltagare från kommunen. Kursens totala deltagarantal är 45, av vilka 10 från Sverige och Norge.

Man jobbade, bodde, sov, lagade mat ihop. Det sammansvetsar. Vivan Näsström får en provslurk soppa av Lennart Stensson.

Lärare i egen lägerskola

Lärartidningen 32 publicerade en artikel om lärarutbildningen på Blåa Vägen den 21 november 1977

genomföra en sådan här lägerskola krävs en grundlig planering där elever och föräldrar aktivt bör delta från allra första början. Säkerhetsfrågor bör noga genomgå i förväg.

11-18.06 1978 ordnades Finlands första ambulerande lägerskolkurs planerligt i samarbete med Vasa Sommaruniversitet, Föreningen för Blå vägen och 12 kommuner. Kursen åkte med egen buss genom dessa kommuner. Man kunde konstatera att det i kommunerna fanns intressanta studieobjekt och en outnyttjad kapacitet av vägledning och guidning, som kunde utnyttjas i undervisningen utanför skolan. En rapport på 40 sidor sammanställdes av Tapio Tunkkari. I någon mån har ambulerande skolor, som motsvarar metoden, använts även utomlands.

Vandrande lägerskola som metod har i princip använts av de skolor som i många år vandrat i Lappland. Då har lägerskolans mål varit att lära sig förbereda och genomföra utflykter och studera naturen. Där tränas också sociala färdigheter. Vid övernattningsgrupper i tält behövs samarbete. För att

Ungdomscenter öppnar sina dörrar

Lägerskolcenter och andra platser för lägerskola var tema för Info-bladet nr 6/78. I tidningen fanns en förteckning över platser där det under senaste år ordnats lägerskolor. Listan är ganska kort men till innehållet mångfaldig. Den betonar behovet av att starta nya lägerskolcenter. Det har också varit föreningens mål. Tills vidare har folkhögskolor, kurscenter, utfärdsstugor, lantgårdar, tomma skolhus och sommarkolonier använts som bas vid lägerskolor. I någon mån har också lägercenter använts. På en del platser har allt ingått, inkvartering, mat och färdigt program, medan det på andra ställen kan ingå inkvartering och mat men läraren sköter själv programmet. Det tredje alternativet är att man sköter allt själv. Då är oftast föräldrarna med och sköter maten tillsammans med barnen.

Lägerskolföreningens första stadgeenliga årsmöte hölls den 12.02 1978 i Kristinestads Gymnasium. Föreningen försatte med en aktiv verksamhet. I maj sände föreningen en broschyr och ett info-brev om föreningens lägerskolverksamhet till alla finska kommuner. Jarl Stormbom på Skolstyrelsen ansvarade för det. Det resulterade i att 14 kommuner anslöt sig till lägerskolföreningen.

I januari 1978 beslöt Skolstyrelsen om ett gemensamt program gällande utveckling av den internationella ungdomsverksamheten och ungdoms- och lägerskolverksamheten. Som grund för det låg det beslut som fattats vid ETYK-konferensen i Helsingfors 1975. Så fick en del av dagens ungdomscenter sin början, ex. Metsäkartano i Rautavaara. Genom detta beslut blev SLY-LFF litet åsidosatt genom att Undervisningsministeriet nu koncentrerade sina bidrag till dessa center. Alla tio ungdomscenter anslöt sig senare till föreningen. I slutet av 1978 hade föreningens medlemsantal ökat betydligt till 106 medlemmar varav 18 var kommuner.

Ett eget lägerskolcenter?

Från allra första början hade föreningen haft som mål att starta ett eget lägerskolcenter. År 1979 gav Multia kommun ett förslag och ett anbud att där bilda ett eget center. Centret skulle drivas gemensamt av föreningen och kommunen. Man var försiktigt positiv till förslaget och valde en kommitté under ledning av Torsten Sannamo att bereda saken vidare. Man återkom till ärendet vid följande möte. Den 16.10 meddelade Torsten Sannamo att han var villig att ta fullt ansvar för ekonomin och lägercentrets verksamhet i 5 år. Vid föreningens möte i december fick Torsten Sannamo fullmakt att underteckna hyresavtalet.

Torsten Sannamo var en aktiv ordförande, men den 19.03 1980 meddelade han att han avgår. Som orsak nämnde han styrelsens njugga inställning till hans strävan att starta lägerskolan i Multia. Ärendet var långt förberett i kommunen och man hade redan ett kostnadsförslag och hade gjort en byggnadsplanering. Den 15.12 hade Torsten Sannamo fått fullmakt att underteckna behövliga avtal. Föreningen drog dock tillbaka detta avtal. För att kunna göra avtalet hade det behövts ett medlemsmöte. På grund av detta beslöt Torsten Sannamo avgå. Viceordförande Jarl Streng skötte ordförandeposten fram till senhösten, då Per-Elof Boström valdes till ordförande fram till årsmötet 1981.

Biologi-och geografilärarförbundet ordnade 28-30.6 1980 en lärarskolkurs i Multia i samband med sina sommarkurser. Avsikten var att diskutera runt lägerskola och pröva på olika studiemodeller lämpliga för biologiundervisningen och lägerskolan. Juha Kuronen, förbundets verksamhetsledare, ledde kursen. I kursen deltog 70 lärare. Genom kursen ville lägerskol föreningen också klargöra vilka möjligheter det skulle finnas att få Multia till en statlig lägerskola. Kursen gav också exempel på vad kommunen kunde erbjuda gällande lokala program, som passar i läroplanen.

Målet nått! Undervisning utanför skolan togs med i lagtexten.

Ordförande Jarl Stormbom skickade 2.11. 1980 ett brev, som styrelsen förberett, till kanslichefen **Jarkko Numminen** på Undervisningsministeriet:

Suomen Leirikouluyhdistys – Lägerskol föreningen i Finland ry anser det viktigt att få in följande moment i den nya grundskolförordningen: I läroplanen kan också ingå introduktion till arbetslivet, undervisning utanför skolan och andra läroämnen än de som finns nämnda i moment 2 i förordningen om grundläggande utbildning.

Grundskolförordningen §21 mom. 3 kom att lyda på följande sätt:

En arbetsdag med undervisning utanför skolan kan räknas som en skoldag om undervisningen följer den fastställda läroplanen som är uppgjord enligt Skolstyrelsens direktiv. Förundervisning utanför skolan får användas högst fem arbetsdagar per läsår. Här efter var undervisning utanför skolan inte enbart bundet vid en dags studiebesök, men detta tillfredsställde inte föreningen helt och hållet.

Utbildningschef (Vasa) Per-Elof (Pelle) Boström var ordförande 1981-84

Lägerskol föreningen i Finland hade åtminstone uppnått ett viktigt mål: **lägerskolan är nu en officiell verksamhet.**

I oktober sände Skolstyrelsen ett cirkulär 3064 till skolorna. I cirkuläret nämndes inte ordet lägerskola men rubriken "Undervisning utanför skolan" innefattande i alla fall tanken på lägerskola.

De viktigaste punkterna i cirkuläret:

- varje klass har möjlighet till studier utanför skolan i fem dagar per läsår
- förordningen om den nya grundskollagen ges till ministeriet den 1. januari 1981 och att § 21 mom.3 behandlas nu ur lägerskolans synvinkel.
- lägerskola nämns i utvecklandet av läroplanen men under rubriken "Klubbverksamhet".

Lägerskolföreningens i Finland uppgift blev att informera kommunerna om den nya förordningen och dess betydelse.

Flera kommuner var nu intresserade att grunda lägerskolcenter i den egna kommunen t.ex. Rautavaara, Multia, Nurmes och Vasa. Med understöd från Undervisningsministeriet kommer Rautavaara kommun att grunda ett internationellt läger – och kurscenter, ävenså Nurmes (Metsolan tila, nuvarande Hyvärilä ungdomscenter).

Då situationen nu var en annan skickade Lägerskolföreningen till Undervisningsministeriet en förfrågan om huruvida föreningen var berättigad till statligt understöd. Föreningen ansåg sig vara en organisation som betjänade ungdomsarbete. Inget svar erhöles under året så ekonomin var fortfarande beroende av medlemsavgifter och andra bidrag. Den 7.7 1981 fick föreningen ett negativt besked – inget statsunderstöd.

I slutet av år 1980 tog den svenska, norska och danska lägerskolföreningen kontakt med Finland i syftet att stärka det **nordiska samarbetet**. Om detta hade man kommit överens om på mötet i Danmark den 10.4 1979. Föreningens rådgivare Per-Elof Boström representerade Finland, som kom att ta en aktiv roll i det nordiska samarbetet.

Vi närmar oss politikerna

På mötet i juli 1981 beslöts att lägerskolföreningen tar kontakt med olika partiers riksdagsledamöter och diskuterar lägerskolans nödvändighet och statsfinansiering. Man kom till denna slutsats för att Undervisningsministeriet inte hade godkänt föreningens tidigare biståndsansökan.

På många styrelsemöten förbereddes nästa års stora händelse: Det **nordiska lägerskolseminariet** på Hanaholmen. Programmet skulle innehålla lägerskolans teoretiska bakgrund samt rättsliga- och administrativa spörsmål. Som föreläsare borde fås förutom lärare även forskare och politiker. Meningen med seminariet var att lägerskolan skulle bli "känd" framförallt hos politikerna. Dessutom var seminariet ett utmärkt tillfälle att stöda det nordiska samarbetet som man beslutit om på mötet i Danmark. Detta **nordiska lägerskolseminarium** på Hanaholmens Kulturcenter 29–30.3. 1982 var årets höjdpunkt. Sveriges och Finlands kulturfonder gav bidrag till seminariet som

Jarl Streng öppnade det nordiska seminariet på Hanaholmen den 29 mars 1982

samlade över 100 deltagare. På den öppna informationsdagen 31.3. deltog dessutom 70 personer. Jarl Streng ledde seminariet. **Per Stenbäck** öppnade seminariet. Chefen för Skolstyrelsen **Erkki Aho** var ordförande under informationsdagen. Detta evenemang var det första stora nordiska lägerskolsamarbetet.

På seminariet på Hanaholmen föddes också idén om att grunda en samnordisk organisation. **Pohjoismaisen leirikouluneuvosto – Nordiska Lägerskolrådet (NLR)** grundades två år senare, 21.9 1984, i Sverige. En finsk delegation på sju personer var närvarande på mötet, Per-Elof Boström var ordförande. På mötet godkändes stadgarna för NLR. Organisationen fungerar fortfarande men Sverige och Island har under de senaste åren varit rätt passiva.

POHJOISMAISEN LEIRIKOULUNEUVOSTON KESÄSEMINAARIT 1983-2025
NORDISKA LÄGERSKOLRÅDETS SOMMARSEMINARIER 1983-2025

1984	Sverige	Stenungsö
1985	Danmark	Lejre
1986	Finland	Kristinestad
1987	Norge	Skurdalen
1988	Sverige	Norrbyckär
1989	Danmark	Sydfyn
1990	Finland	Åland
1991	Island	Erik Raudes öy
1992	Norge	Sappen
1993	Sverige	Herjarö
1994	Danmark	Christianlyst
1995	Finland	Broby, Ekenäs
1996	Island	Reykjaskoli
1997	Norge	Haralsvagnen
1998	Sverige	Ammarnes
1999	Danmark	Köpenhamn
2000	Finland	Rund Saimen
2001	Island	Myvatn
2002	Norge	Longerbyen, Spetsbergen
2003	Sverige	Nösund
2004	Danmark	Helsingör
2005	Finland	Sveaborg, Helsingfors

2006	<i>Island</i>	<i>Reykjaskoli</i>
2007	<i>Norge</i>	<i>Lofoten</i>
2008	<i>Sverige</i>	<i>Vadstena</i>
2009	<i>Danmark</i>	<i>Aerö</i>
2010	<i>Finland</i>	<i>Västra Åboland</i>
2011	<i>Island</i>	<i>Reykjaskoli</i>
2012	<i>Norge</i>	<i>Bjørnsund</i>
2013	<i>Sverige</i>	<i>Åland</i>
2014	<i>Danmark</i>	<i>Sydslesvik</i>
2015	<i>Finland</i>	<i>Anjala/St Petersburg</i>
2016	<i>Island</i>	<i>Solheimar Grimsnes</i>
2017	<i>Norge</i>	<i>Fagerhøj</i>
2018	<i>Danmark</i>	<i>Langeland</i>
2019	<i>Finland</i>	<i>Sveaborg/Tallinn</i>
2023	<i>Island</i>	<i>Laugar</i>
2024	<i>Norge</i>	<i>Jondal, Bergen</i>
2025	<i>Danmark</i>	<i>Strynø</i>

2020–2022 inga seminarier på grund av korona.

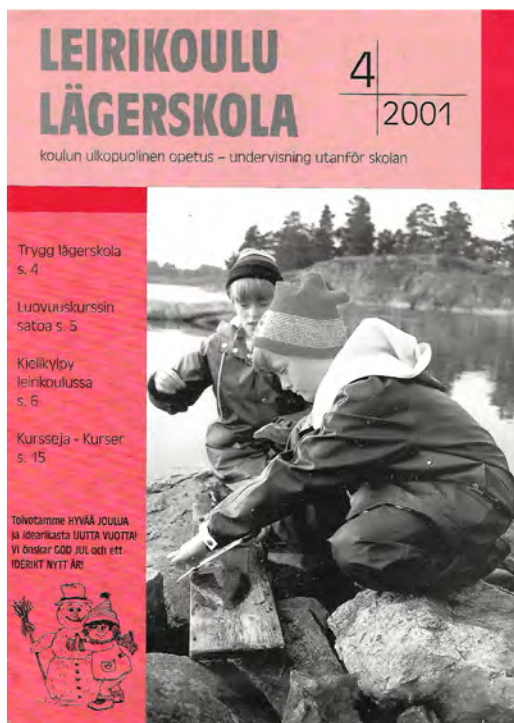
Publikationsverksamheten utvecklas

Från år 1977 gav föreningen ut ett tvåspråkigt informationsblad **Info blad / lehti** som duplikat. Villiga kommuner stod för tryck – och distributionskostnaderna mot att de fick skriva om sin kommun, och engagerade lärare fick skriva om sin lägerskolverksamhet. Sålunda kunde föreningen sköta informationen med en liten budget.

På årsmötet i Vasa i mars 1983 bestämdes att Info blad/lehti skulle bli en tabloidtidning och heta **Leirikoulu-Lägerskola**. Den första tidningen utkom i slutet av hösten. Efter det kom tidningen fyra gånger per år och som långvarig chefredaktör verkade Thina Wikström från Ekenäs. Den första upplagan var 1000 exemplar och postades till ett antal grundskolor och till alla föreningsmedlemmar. Tidningen delades också ut på skolningstillfällen och mässor.

På mötet 16.4 1983 beslöt styrelsen att tillsätta en kommitté som skulle skriva en "Handbok för lägerskolan", "Leirikoulun käsikirja" som stöd åt lärare och myndigheter. Man budgeterade 10 000 mk för ändamålet. Dessutom uppgjordes listor på möjliga sponsorer. Man delade upp kommittén i två delar. Kommittén fick tid på sig till våren 1984.

Boken "Leirikoulu" som sammanställdes av styrelsemedlemmen Juhani Vahtokari är den första betydande skrift som behandlade lägerskolans historik, samt pedagogiska och di-

Ovan till vänster: Föreningens första tidskrift. Redigerad och utgiven av Marie-Louise Söderlund

Ovan till höger: Tidningen Lägerskola i tabloidformat. Redigerad och layoutad av Thina Wikström.

Nere till vänster: Tidningen har konverterats till A4-storlek. Redaktör Juha Kuronen, layout Ari J. Matilainen

Nere till höger: Tidskriften i sin nuvarande form. Redaktör Juha Kuronen, layout Petra Miessmer

daktiska spørsmål. Boken bekostades av WSOY. På grund av detta uppskjöts beslutet att färdigställa handboken.

Årets viktigaste händelse var lägerskolpedagogikkursen i Hangö 8.–12.8. 1983. Kursen behandlade juridiska, administrativa, ekonomiska och pedagogiska lägerskolfrågor. 29 personer deltog. Ett fortsättningsseminarium hölls på Silja Star 12.–13.11. med över 20 deltagare. Där behandlades Skolstyrelsens cirkulär 427 ur vilket man kunde tolka att lägerskolverksamheten slutligen normaliseras och man anser att lägerskolan är en del av det vanliga skolarbetet.

Under året letade man efter kommunala **kontaktpersoner**. Meningen var att det i varje kommun skulle finnas en kontaktperson som hade kunskap om lägerskola och som föreningen skulle kunna kontakta vid behov. Detta projekt fick tyvärr inte vind i seglen.

Föreningen försökte redan i slutet av 1970-talet samarbeta med Suomen Retkeilymajärjestö för att kartlägga lämpliga lägerskolförläggningar runt om i Finland. Samtidigt fortsatte samarbetet med kommuner och organisationer beträffande kartläggning av förläggningar. I februari 1984 inbjöd Kalevi Vaara, generalsekreterare för SRM, föreningen till diskussion om eventuell utgivning av en **katalog med lägerskolförläggningar**. Katalogen skulle främst innehålla vandrarhem. Många vandrarhem var intresserade att utöka sin verksamhet med lägerskolor. Lägerskolorna kunde ge förläggningarna inkomster under den tid då turisterna var färre.

En viktig milstolpe i föreningens verksamhet var då katalogen med lägerskolcenter, i samarbete med SMR, utkom 1987. SRM fick bidrag av Utbildningsministeriet och Juha Kuronen var redaktör. Katalogen innehöll 130 förläggningar och postades till alla skolor. SMR hade även som avsikt **att grunda ett vandrarhem på Sveaborg**. Utbildningsministeriet och Sveaborgs förvaltningsnämnd diskuterade ärendet. Lägerskolgrupper skulle även få utnyttja förläggningen. Ärendet gick framåt först 10 år senare och då var lägerskolföreningen involverad i projektet. Betydelsefullt var även det att Skolstyrelsen utgav en svenskspråkig lägerskolguide "Ut på lägerskola". Föreningens styrelse beslöt att göra en finskspråkig version av guiden. Den skulle ersätta den tidigare påbörjade "Leirikoulun käsikirja". Tre styrelsemedlemmar valdes till utskottet som skulle göra den finska versionen.

Retkeilymajat LEIRIKOULU

SUOMEN RETKEILYMAJAJÄRJESTÖ-SRM ry

Yrjönkatu 38 B, 00100 Helsinki

☎ 90-694 0377

telex 121254 lhard

*Den första boken över
lägerskoleoperatörer publicerades 1987.*

I slutet av år 1984 hade medlemsantalet ändrat. Personmedlemmarna var 134 och kommunerna endast 4, organisationerna var 11.

Föreningen firar 10 år

På årsmötet i Ekenäs den 2.2 1985 avsade sig Per-Elof Bostöm ordförandeskapet på grund av att hans arbete tog så mycket tid i anspråk. Han hade arbetat uppoffrande och hängivet för föreningens bästa. Föreningen valde läraren Harri Hiihtola till ny ordförande.

Verksamhetsåret var ett viktigt år i lägerskolföreningens historia, föreningen fyllde 10 år. Förberedelserna för jubileumsfesten upptog största delen av tiden. Festen firades stort på hotell Central i Vasa den 16.11 1985. Jarl Streng höll ett tal med rubriken "Har föreningen uppnått de uppställda målen"? Det första målet var att sprida lägerskoltanken i vårt land. Streng konstaterade att representanter för föreningen hade rest runt i landet och föreläst om lägerskola och dessutom har föreningen fått till stånd en egen tidning. Det andra målet var att påverka så att lägerskolan skulle fås med i grundskolans läroplansgrunder. Detta mål hade redan nåtts för de nya skollagarna trädde i kraft 1.1 1985. Att få in lägerskolpedagogiken i lärarutbildningen var även ett mål som föreningen ställt. I Nyslott, Joensuu och Uleåborg fanns redan lägerskolpedagogiken i lärarutbildningen. Ett mål var också att verka som sakkännare och rådgivare då nya lägerskolcenter grundades. För att nå detta mål hade föreningen ännu en lång väg att gå.

Liksom som en hyllning till föreningens tioåriga arbete gav Skolstyrelsen nya direktiv och bestämmelser angående undervisning utanför skolan. Enligt grundskollagen §26 mom.3 och grund-

10-årsfirande på Hotel Central, Vasa. Främre raden från vänster tre ordförande: Onerva Virtanen, Torsten Sannamo och Harri Hiihtola

skolförordningen §21 mom.4 kan undervisningen i grundskolan även hållas utanför skolan. Undervisning utanför skolan möjliggör mångsidig undervisning. Till undervisning utanför skolan räknas studiebesök, studieresor, **lägerskolor** och arbetslivsorientering. Enligt direktiven får högst 10 arbetsdagar per läsår användas till detta. Lägerskolan nämns nu för första gången som en undervisningsmetod bland andra. Dessutom förbättrades direktiven, i stället för fem arbetsdagar fick man nu använda tio arbetsdagar för undervisning ut-

anför skolan. Föreningen hade nått ett viktigt mål. Det tog hela 10 år.

Antalet personmedlemmar ökade med 40 personer och var i slutet av året 174. Kommunerna var 11 och organisationerna tillsammans med lägerskolcentren var 19. En ökning hade skett och intresset hade vuxit.

Samarbetet med Hem och Skola startar

Verksamhetsledaren för Förbundet Hem och Skola tog kontakt och bad om att en representant från lägerskolföreningen skulle komma och berätta om lägerskolverksamheten på förbundets skolningstillfälle i september 1985. Efter detta föreläste föreningsmedlemmar på Föräldraförbundets tillställningar ända in på 1990-talet. Detta upphörde så småningom då föreningens viktigaste uppgift blev att skaffa sig ett eget center. Samarbetet upptogs 2020 då förbundet redan bytt namn till **Finlands föräldraförbund**. Det nya samarbetet började med diskussioner för att finna en gemensam målsättning. Förbundets verksamhetsledare Saija Olkkonen-Jones deltog i föreningens medlemsmöte i april 2022 och berättade om pandemins inverkan på elevernas studiemotivation.

Våra gemensamma utlåtanden till medier och myndigheter har varit av stor betydelse. I detta samarbete finns många möjligheter och behov att tillsammans kunna påverka. År 2025 fortsätter de gemensamma diskussionerna och vi försöker finna flere möjligheter att påverka. Tillsammans med Finlands föräldraförbund och Finlands ungdomscenterförbund (SNK) har vi skrivit insändare i Helsingin Sanomat. På Educa mässan har vi gjort förfrågningar bland lärare och föräldrar om lägerskolans framtid. På detta sätt försöker vi utreda lärarnas och föräldrarnas syn på, och behov av lägerskolverksamhet.

På styrelsemötet på Kilens Hembygdsmuseum i Sideby i augusti 1986 bad ordförande Harri Hiihtola att få avgå av personliga skäl. Viceordförande Rafael Sjöberg valdes att sköta ordförandeskapet. Harri Hiihtola var också vald till president för NLR. Jarl Streng valdes att sköta den uppgiften.

En stor förbättring i verksamheten var då föreningen kunde hyra ett **eget kansliutrymme** i Somarmargymnasiesamfundets lokal i Helsingfors. Under året funderade föreningen på att anställa en verksamhetsledare på deltid. Hyran för utrymmet var 300 mk / mån. Till att börja med lovade sekreteraren Juha Kuronen att utan ersättning dejourera en dag i veckan. Miljöfostran blev allt aktuellare under året så föreningen beslöt att aktivt delta i det nordiska evenemanget Miljö 87 i Helsingfors.

År 1986 var ett arbetsdrygt år. Under året hölls tio skolningstillfällen varav fem var i samband med sommaruniversiteten. Lärarutbildningsenheten i Raumo höll en kurs där även studerande fick delta. De båda nordiska kurserna var populära. Den ena var NLR:s första sommarseminarium som hölls i september på Kilen i Sideby. Den andra var det nordiska lägerskolseminariet på Hana-holmen 24–28 oktober. Juha Kuronen, Jarl Streng och Thina Wikström representerade föreningen.

*Nordiska lägerskolerådet (NLR)
enighet betonades med en logotyp*

Även de svenskspråkiga kurserna ” Med barn i naturen ”, ” Skogen i skolan ”, och ” Lärarkurs i friluftsliv ” samlade många ivriga deltagare.

Medlemsantalet fortsatte att öka. I slutet av året var personmedlemmarna 209, kommuner och organisationer tillsammans 34. Leirikoulu – Lägerskola utkom fyra gånger och varje nummer trycktes i 1500 ex. Över 600 ex. postades och resten delades ut vid olika skolningstillfällen och evenemang.

Samarbetet med Hem och Skola startar

Verksamhetsledaren för Förbundet Hem och Skola tog kontakt och bad om att en representant från lägerskolföreningen skulle komma och berätta om lägerskolverksamheten på förbundets skolningstillfälle i september 1985. Efter detta föreläste föreningsmedlemmar på Föräldraförbundets tillställningar ända in på 1990-talet. Detta upphörde så småningom då föreningens viktigaste uppgift blev att skaffa sig ett eget center. Samarbetet upptogs 2020 då förbundet redan bytt namn till **Finlands Föräldraförbund**. Det nya samarbetet började med diskussioner för att finna en gemensam målsättning. Förbundets verksamhetsledare Saija Olkkonen – Jones deltog i föreningens medlemsmöte i april 2022 och berättade om pandemins inverkan på elevernas studiemotivation. Våra gemensamma utlåtanden till medier och myndigheter har varit av stor betydelse. I detta samarbete finns många möjligheter och behov att tillsammans kunna påverka. År 2025 fortsätter de gemensamma diskussionerna och vi försöker finna flera möjligheter att påverka. Tillsammans med Finlands föräldraförbund och Finlands ungdomscenterförbund (SNK) har vi skrivit insändare i Helsingin Sanomat. På Educa-mässan har vi gjort förfrågningar bland lärare och föräldrar om lägerskolans framtid. På detta sätt försöker vi utreda lärarnas och föräldrarnas syn på, och behov av lägerskolverksamhet.

Tyngdpunkt på miljöfostran

Miljöfostran nämns för första gången i föreningens historia på årsmötet i Kristinestad 11.2.1984. I budgetförslaget anholder föreningen om ett bidrag på 3000 mk. för utgivning av en **guide i miljöfostran**. Nämnas bör att lägerskolföreningen var den första förening som tog med miljöfostran i sitt program. Först sex år senare grundades Finlands Miljöpedagogiska sällskap (nuvarande FEE). I grundskolans och gymnasiernas läroplaner nämndes nog miljöfostran som ett ämne som ingick i alla ämnen. Även i läromedlen hade man redan använt ordet miljöfostran, t.ex. i läroböckerna i biologi (Matti Leinonen, Otava).

Den största händelsen år 1987 var **Ympäristö 87 Miljö** i Helsingfors Mässcentrum den 2–4 juni. Föreningen hade ett eget bås. Viceordförande Juha Kuronen var redan från hösten anställd av Skolstyrelsen som generalsekreterare för evenemanget. Tre styrelsemedlemmar blev inbjudna till mottagningen som ordnades av minister Christoffer Taxell på Hanaholmens Kulturcenter. Ympäri-

Miljö 91 på Island. Eeva-Liisa Ryhänen sitter framför en grupp lärare

stö 87 Miljö i Helsingfors var det tredje nordiska samarbetet i miljöfostran. Meningen med detta evenemang var att med hjälp av de nordiska undervisningsministrarna fästa uppmärksamhet vid betydelsen av miljöfostran och att sträva till att få in miljöfostran i olika ämnens läroplaner. Evenemanget avslutades 4.6 med stadens mottagning i Stadshuset i Helsingfors. Evenemanget ordnades vartannat år i något nordiskt land. Efter Finland stod Köpenhamn i tur. Sist kom turen till Island. Där deltog över 50 finländska deltagare.

På årsmötet 7–8 2. 1987 diskuterades det igen huruvida en verksamhetsledare på deltid skulle anställas. Några ekonomiska förutsättningar för det fanns dock inte. Lärarna hade tagit till sig lägerskolidén och de hade större behov av att få råd och instruktioner. Till detta skulle behövas en person som på överenskommen tid skulle kunna svara på alla frågor. Förutom årsmötet hölls också en lägerskolpedagogikkurs i Hyvärilä. Nästan 30 lärare deltog. Kursen öppnades med föreläsningen ”Lägerskolans läroplan och miljöfostran”. Marketta Karhu från Miljöinstitutet i Ijo föreläste.

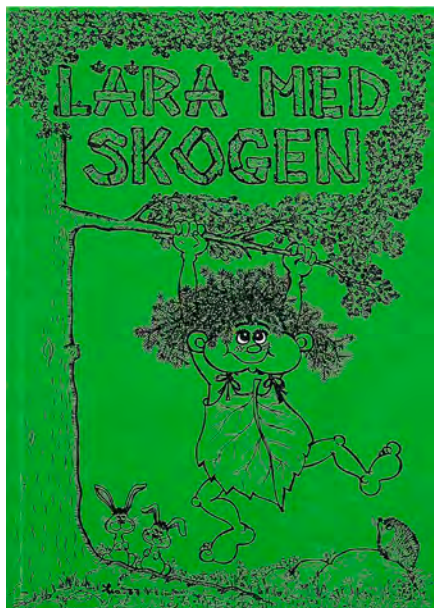
I juni deltog föreningen i en Outdoor Education kurs i Vasa som ordnades av Åbo Akademi. På kursen presenterades utländska verksamhetsformer samt didaktiska riktlinjer för undervisning utanför skolan. Allting ansågs viktigt och kunde väl tillämpas även i vårt land.

Den 7–11.6 1987 arrangerade föreningen i Ekenäs skärgård en tvåspråkig kurs ”Luonnon merkityksen lapsen kehitykselle – Naturens betydelse för barnets utveckling”. Kursen genomfördes tillsammans med Hangö sommaruniversitet och samlade en ivrig deltagarskara. En annan populär

kurs var lägerskolpedagogikkursen i Saarijärvi 14–15 november 1987 som behandlade miljöfrågor.

Leirikoulu – Lägerskola tidningens höstnummer var ett temanummer om miljöfostran. Skolstyrelsen gav ett understöd på 4000 mk. Tidningen har strävat till att vara ett lägerskolpedagogiskt forum för lärare genom att ge praktiska råd och instruktioner. Tidningen postades till 700 adresser. Hem- och Skola -föreningen var också med på ett hörn.

Blickarna vänds mot skogen

En guidebok för skogsundervisning på lägerskolan, med omslag och illustrationer designade av Isa Forsbäck

I slutet av januari 1988 hölls årsmötet på Paasikivi institutet i Åbo. Samtidigt hölls en kurs i lägerskolpedagogik där tyngdpunkten var miljöfostran och skogen. 30 lärare från södra Finland deltog. En motsvarande kurs ”Med barn i naturen” hölls i Lappvik 23–24.5 för svenskspråkiga lärare. Kursen fick ett mycket gott mottagande.

Thina Wikström, som från första början varit tidningens Leirikoulu – Lägerskola chefredaktör, meddelade att hon lämnar uppdraget. Juha Kuronen valdes till hennes efterträdare. Thina lovade att fortsättningsvis vara med och utveckla tidningen. I jämförelse med de andra nordiska systerföreningarnas tidningar är den finska tidningen mest omfattande, aktivaste och mångsidigaste.

Lägerskolföreningen var från första början med i projektet **Skogen i Skolan**. Meningen var att utveckla undervisningen om skogen i grundskolan med lägerskolans metoder. Thina Wikström representerade föreningen i detta projekt. Till projektet hörde även en svenskspråkig guide ”Lära med skogen” som föreningen försökte få översatt till ”Metsä opettaa”. Föreningen lyckades inte få några bidrag till översättningen så guiden blev ogjord.

En ny lägerskolguide ”Ulos oppimaan” utkom som planerat under 1988. Det var en översättning av ”Ut på lägerskola” som Skolstyrelsen gett ut.

I september ordnades en nordisk lägerskola för åk.9 på Metsäkartano i Rautavaara. Kursledare var Terttu Antikainen. Temat var skogsbruk och skogsekologi. Nordismen tycktes vara populär på kurserna som ordnades under år 1988.

Stadgarna förnyas och verksamhetsledaren tillträder

Årsmötet den 4.2 1989 hölls i Vasa, i Sundom på Saukkoranta. Stadgarna förnyades så att årsmötet uppdelades i ett vår- och höstmöte. På höstmötet godkänns verksamhetsplanen, budgetförslaget och styrelsemedlemmarna väljs. På vårmötet behandlas verksamhetsberättelsen och bokslutet. Till verksamhetens betydelse och kvalitet tillades en ny punkt, punkt 6: föreningen strävar till att på eget initiativ ordna lägerskolverksamhet för skolorungdom på nationell, nordisk och internationell nivå. Tillägget gjordes för att offentliggöra grundandet av ett eget lägerskolcenter. Juha Kuronen valdes till föreningens första verksamhetsledare och Onerva Virtanen blev viceordförande. Till verksamhetsledarens uppgifter hörde bl.a. att verka som sekreterare och att framföra styrelsens ärenden på mötet.

Under året gav också föreningen sitt utlåtande om betänkandet som lägerskolarbetsgruppen på Undervisningsministeriet hade gett på våren 1989. I betänkandet var man mycket positivt inställd till lägerskola. Arbetsgruppen ställde fem pedagogiska mål för undervisning utanför skolan och för lägerskola:

Undervisningen skall integreras i läroplanen.

- Göra undervisningen mångsidigare.
- Öka samarbetet mellan skola och hem.
- Öka samspelet mellan skola och samhälle.
- Främja elevens personliga tillväxt.

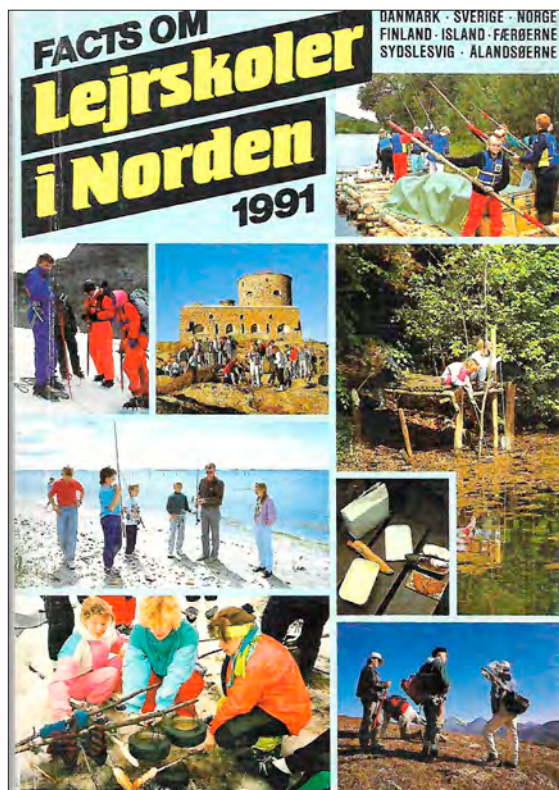
Tillsammans med SRM utgavs en ny upplaga av ”Kurssi ja leirikouluhoiteet”. Juha Kuronen var chefredaktör. Statens tryckericentral gav i slutet av året ut ”Leirikoulun käsikirja”. Onerva Virtanen var föreningens representant i redaktionen.

Enligt föreningens förnyade stadgar hölls ett höstmöte, denna gång i St: Michel, i Kristina den 18–19. november. I samband med mötet hölls en lägerskolpedagogikkurs för lärare i regionen.

Viceordförande Juha Kuronen valdes till den första verksamhetsledaren 1989.

SJ:s handräckning mot lägerskolgrupper

Nordiska lägerskolerådet publicerade en gemensam nordisk bok över lägerskoledestinationer 1991.

lien. Kursledare var Jarl Streng från Vasa övningsskola och kursen ingick i Åbo Akademis program. Jarl Streng hade gjort resor till USA och Australien så han kände väl till lägerskolverksamheten i länderna.

I början av år 1991 bytte Skolstyrelsen sitt namn till Utbildningsstyrelsen. På våren samma år måste föreningen ge upp sin gemensamma kansli lokal med Sommargymnasieföreningen. Samtidigt blev samarbetet med **Lasten Lomayhdistys** aktivare. Ett outtalat mål var ett eget lägercenter där två föreningar tillsammans skulle bedriva verksamheten. Tillsammans med Lasten Lomayhdistys hyrdes ett kansliutrymme i östra Böle. Här fanns modern IT-utrustning. En kanslisekreterare anställdes på halvtid 1992. Föreningarna delade på lönen. Detta underlättade arbetet för verksamhetsledaren och kassören. Anställningsstöd beviljades till slutet av februari. Arja Suonpää började som kanslisekreterare och efter henne kom Virpi Huikku från början av 1995. I september gjordes ett betydelsefullt beslut: båda föreningarna skall skaffa **en egen dator**. Datorn skulle underlätta bl.a. brytningen av tidningen där man hittills använt sax och lim.

SJ infriade vad de lovat – lägerskolgrupper fick resa till rabatterat pris. Vi nådde inte samma resultat som i Danmark där tågresorna var helt gratis för lägerskolgrupper. Till vårmötet i Rovaniemi betalade SJ dock styrelsens tågresa tur-retur och dessutom busstransporten Rovaniemi – Ounasvaara – Rovaniemi för alla, även för kursdeltagarna. Kursen hade 28 deltagare. I tidningen Leirikoulu-Lägerskola informerade vi om de rabatterade resorna och många klasser utnyttjade rabatten.

Det nordiska samarbetet tog igen ett steg framåt. Nordiska Ministerrådet gav ett bidrag på 200 000 DKR för att trycka en katalog med nordiska lägerskolcenter. Katalogen blev färdig 1991 och i den ingick 38 lägercenter från Finland.

Höstmötet och en lägerskolpedagogikkurs hölls den 6–7 oktober 1990 i Sveitsin Maja i Hyvinge. Där beslöts att föreningen deltar i utbildningen Outdoor Education. Utbildningen börjar i Finland, fortsätter 1990 och 1991 i USA och 1993 i Austra-

Videoduc Oy från Uleåborg tog kontakt. De ämnade göra en 20 min. lång **lägerskolvideo**. Videon skulle användas i marknadsföringssyfte på olika skolningstillfällen och föräldraträffar. Föreningen deltog inte i kostnaderna utan verkade som sakkännare. Föreningen lovade dessutom att färdigställa skriftligt material. Videon användes på många skolningstillfällen och föräldraträffar. I verksamhetsplanen för år 2025 har tanken om en ny video dykt upp.

Ett eget lägerskolcenter i kikaren

På vårmötet 13.3 1992 i Kyrkslätt, Porkkala, berättade Thina Wikström att Ekenäs stad var i beråd att sälja Broby gamla skola med tillhörande uthusbyggnader (2 ha). Huvudbyggnaden var en före detta folkskola. Styrelsen beslöt att tillsammans med **Lasten Lomayhdistys** göra ett anbud på max. 400 000 mk. Tanken var att centret skulle användas för lägerskolor vår och höst och för barnens lägerverksamhet vinter och sommar. Förut hade föreningen inte varit så positivt inställd till ett eget center men nu var situationen helt en annan.

Vid Nötös höstmöte 1992 överlämnade Rafael Sjöberg ordförandeskapet till Onerva Virtanen.

Ett eget center förutsatte också en effektivare marknadsföring. Föreningen hade för första gången ett eget utställningsbås på **Educa mässan** i november 1992. Sju medlemscenter var med med egna broschyrer. Efter detta deltog föreningen nästan årligen i mässan.

Kanslissekreterarens arbete utvidgades. Hen skulle även upprätthålla bokningarna på Broby, dela ut broschyrer samt sköta all fakturering.

Höstmötet och en lägerskolpedagogikkurs hölls på Nötö 26–27.9 1992. Meningen var att ge fart åt ett projekt som gick ut på att få ett lägerskolcenter till Nötö. Projektet strandade närmast på nötöbornas motstånd. Den långvariga ordföranden Rafael Sjöberg avgick och föreningens vice ordförande rektor Onerva Virtanen från Pargas valdes till ny ordförande.

Vårmötet 13–14 februari 1993 hölls i Koli. Mötet godkände verksamhetsledarens förslag om hur verksamheten på Broby skulle utvecklas. På Broby skulle man utveckla och experimentera med olika lägerskolprogram. Resultaten skulle rapporteras och delges medlemscentren. Broby skulle fungera som ett slags utvecklingscenter i lägerskolpedagogik- och didaktik. I samband med vårmötet hölls traditionsenligt en kurs i lägerskolpedagogik för lärare.

Kursprogram

Kurs i lägerskolpedagogik 13–14 februari 1993, Hotell Koli

Målgrupp: grundskollärare, gymnasielärare, studiehandledare, tjänstemän inom skolverket, personal på lägercenter.

Lördag 13.2

Välkomna, ordförande Onerva Virtanen

Vad är lägerskola och dess framtid? Verksamhetsledare Juha Kuronen

Lunch

Trevligt i naturen – även på vintern, lärarna Benita Björkell, Thina Wikström

Kaffe

Personalens och lärarens uppgifter och pedagogiska beredskap, lärare Risto Patrikainen

Kan man ha äventyr på en lägerskola? Ilmari Martikainen

Den nya läroplanen, representant från OAJ

Lägerskolföreningens vårmöte

Middag

Skymningsstunder, Benita Björkell, Monika Weckström, Thina Wikström

Bastu, kvällsbit, samvaro

Fritidsaktiviteter på lägerskolan, rektor Reima Hänninen

Söndag 14.2

Morgonmål

Med samarbete går det bra. Sociala övningar på lägerskola, Benita Björkell,

Monika Weckström, Thina Wikström

Min lägerskola, olika lösningar, Onerva Virtanen

Tankar för hemfärden, Reima Hänninen

Lunch och kaffe

I oktober hölls en kurs för lärare på Tammela skogshögskola med temat skog. I samband med kursen hölls också föreningens höstmöte. Erkki Merimaa från Utbildningsstyrelsen meddelade att man kommer att bilda en arbetsgrupp vars uppgift är att fundera på lägerskolornas innehåll. En representant från föreningen kommer att inbjudas.

Broby blir färdigt att ta emot lägerskolor

Den tidigare Broby grundskola i Snappertuna köptes åt föreningen 1994.

Hela år 1994 gick till att ändra utrymmena på Broby så att de skulle lämpa sig för lägerskolgrupper. Dessutom planerades olika lägerskolprogram och viljan var stark att få igång verksamheten så fort som möjligt. Vårmötet hölls på Silja Karneval för lägerskolpedagogikkursen hölls på Gotland 10–13 februari. EF (Europeiska språkskolan) var sponsor. Kursen hade 28 deltagare som fick lära sig om Gotlands natur och historia. EF var samarbetspartner i många år. Trots sitt kommersiella synsätt tog EF till sig lägerskolideologin. EF ville å sin sida utveckla lägerskolan. Språkkurserna som EF ordnade i Finland, Norden och Europa planerades ”lägerskolaktigt”.

En nordisk lägerskolkurs hölls i Heinola i Utbildningsstyrelsens kurscenter 6–8 juni 1994

Lägerskolföreningen och Lasten Lomayhdistys gav ett nytt anbud på Broby. Fastighetsnämnden i Ekenäs godkände anbudet på 350 000 mk, som gick vidare till stadsstyrelsen. Hälften av summan skulle betalas med ett lån från Merita och resten skulle avbetalas till Ekenäs stad inom 5 år. På föreningens extra möte i Ekenäs den 11 juni 1994 beslöts att köpa fastigheten Broby för 350.000 mk. Köpbeslutet gjordes efter att renoveringsarbetet redan påbörjats och före man diskuterat fi-

Deltagare i NLR:s sommarseminarium vid middag på Raseborgs slott 1995

Lägerskolelever mäter höjden på träd i Broby

nansieringen. Styrelsen litade på att föreningsmötet gör ett positivt beslut. Höstmötet hölls på Broby 22 oktober. Man beslöt att flytta föreningens hemort till Ekenäs. All verksamhet flyttades till Broby. Nästan från början sköttes matservering, städning och underhåll av Urho och Raija Virtanen.

Värmötet 1995 hölls också på Broby där man beslöt att tillsammans med Lasten Lomayhdistys ta ett lån på 50 000 mk. från Merita, Kottby kontoret. Lånet var ämnat för inventarier. Den första lägerskolan skulle komma på hösten så utrymmena måste vara i skick. Dessutom var det Finlands tur att ordna Nordiska Lägerskolrådets (NLR) sommarseminarium. Seminariet skulle hållas 3–6 augusti på Broby. Våra nordiska gäster skulle få bekanta sig med vårt nya lägerskolcenter.

Seminariet började med en tidsenlig middag på Raseborgs slott. Deltagarna fick en inblick i hur det kunde vara på 1600-talet. Efter seminariet ordnades det ännu en studieresa till Estland, till Lahemaa nationalpark.

Höstmötet 1995 hölls såklart på Broby. Efter mötet hölls en tvådagars kurs för lärare – Ulos oppimaan. 23 lärare deltog. Verksamheten på Broby hade startat om dock med små steg. Lägerskolföreningens 20-års mottagning hölls i Helsingfors den 18.12 1995 Bland gästerna fanns Utbildningsstyrelsens representanter överinspektör Seija O. Lähdesmäki och Tuttu Nurmiaho. Utbildningsstyrelsen gav jubileumsåret till ära ett understöd på 11 000 mk till redaktionsarbetet för en ny katalog över lägerskolcenter. Arbetet påbörjades genast och i maj 1996 utkom "Ulos luontoon ja leirikouluun".

Miljöministeriet visar intresse

Öppnandet av ett eget lägerskolcentrum gav styrelsen nya utmaningar. Man beslöt att i samband med vårmötet 10-11.2 1996 ordna en idékonferens på hotell Vuokatti i Kajana. Efter konferensen tog verksamhetsledaren kontakt med miljöminister Pekka Haavisto. Haavisto tillsatte därefter en arbetsgrupp som skulle utreda naturskolornas ekonomiska situation. Verksamhetsledare Kuronen var medlem i gruppen som skulle ha utlåtandet klart till slutet av året.

Miljöstyrelsen hade nyligen förnyats, både centralt och regionalt. Efter arbetsgruppens redogörelse koncentrerades lägerskolverksamhet och miljöfostran främst till mellersta Finlands NMT-central. Den drivande kraften för projektet var utvecklingschef Anna-Liisa Kiiskinen. Hon var också medlem i arbetsgruppen och koordinator för den statliga miljöfostran. Senare var det också hon som utvecklade verksamheten i Miljöskoleförbundet.

Under samma år lyfte man också fram säkerhetsfrågor gällande lägerskolor. Gruppen som arbetat med dessa frågor gav ut ett betänkande som föreningen svarade på. I föreningens utlåtande konstaterade man att saken är viktig men att den behandlats ensidigt. Barnskyddsförbundet publicerade därför en skild säkerhetsguide för lägerskolor. Juha Kuronen utsågs till chefredaktör och Hannes Rantakangas till redaktör.

Undervisningen om skogen och miljöundervisningen utvecklas

Vid höstmötet 5-6.10 1996 ordnades en skogs-kurs i samarbete med Skogen i Skolan i Finland.

I och med det startade en utvecklingsperiod inom skogsundervisningen. Den fortsatte 7-9.2 1997 då det i samband med vårmötet ordnades en kurs för svenskspråkiga lärare. Under vårmötet behandlades också den i samarbete med Skogen i Skolan planerade skogskursen i Edinburg, Skottland. Man hoppades på ett tiotal deltagare från Finland.

I samband med höstmötet 4-5.10 1997 hölls kursen "Metsä opettaa" för finskspråkiga lärare. Den kursen förverkligades enligt Skolstyrelsens LU-MA-projekt.

Som granne till Broby fanns en tomt till salu. Vid vårmötet 21.3 1998 beslöt styrelsen köpa tomten för 40 000 mk. Den skulle passa utmärkt för det planerade Skogen i Skolan-programmet. Broby skulle få en egen **Skolskog!** Där kunde man

Kursdeltagare beundrar en tallskog i Skottland, 1998

inventera växlighet och djurliv, ha årstidsrutor, använda relaskop och utföra olika andra mätningar. Genom att grunda en skolskog bygger man också "Skogens lärostig"! Projektet skulle också ge idéer till lärare och kanske ge dem tips att själva bilda en skolskog vid sin skola. På så vis ville man befrämja uteundervisningen.

Skogen var också temat på den internationella kursen 1998 i Edinburg, Skottland. Från Finland deltog åtta medlemmar från föreningen med Terttu Antikainen som ledare. Kursen gav inblick i hur man undervisade om skogen i skolorna i Skottland och om deras Skogen i skolan- projekt.

I samband med höstmötet i oktober ordnades som vanligt en kurs. Under kursen förverkligades den inköpta skogstomten till skolskog. Kursen fungerade som en idéspruta för fortsatt verksamhet.

Vid mötet beslöt man också delta i Creo-mässan i Vanha Satama, Helsingfors 20-21.11 1998 med en egen avdelning. Med det i åtanke gjordes följande nr av tidningen Lägerskola som ett Creo-nummer. Numret innehöll rikligt med info om föreningens medlemscenter och föreningens verksamhetsprinciper.

I mars 1999 hölls en kurs med temat skolskog för lärare. Vid kursen användes arbetsboken Lära med Skogen.

Genom framgången vid Creo-mässan beslöt man delta även i Mässcentret i Helsingfors 3-4.9 1999.

20-21.9 1999 hölls en kurs på Broby i vinterekologi med Juha Kuronen och Thina Wikström som ledare och 23 deltagare. Samma år 23-25. 5 ordnades en internationell lägerskolkurs med "familjeskogsekonomi" som tema.

Nr 2 av tidningen Leirikoulu-Lägerskola hade också skog som tema.

I oktober 1999 ordnades en kurs i lägerskolpedagogik i **samarbete med WWF**. Tema för kursen var även nu skog, men med miljöfostran som infallsvinkel. Samarbetet med WWF fortsatte på våren då Eeva-Liisa Ryhänen höll en kurs i vinterekologi. Den utgjorde en del av Naturwatch-projektet och samlade 20 deltagare.

I maj hölls ännu en kurs för språkbadslärare på Broby med temat natur och miljö.

13-14.5 2000 hölls en kurs med temat skärgårdsnatur på Bengtskär.

Föreningen fortsatte samarbetet med WWF. I fortsättningen kunde Broby fungera som WWF:s utbildningscenter. WWF hade bidragit med 5000 mk till Brobys nya avloppssystem.

Hösten 2000 hölls ännu en Naturwatch-kurs i Estland.

Med blickarna mot Sveaborg

I samband med höstmötet 11.11 2000 hölls även ett styrelsemöte om Sveaborg-projektet. Förvaltningsnämnden för Sveaborg och Undervisningsministeriet hade i juli tagit kontakt med verksamhetsledare Kuronen med en förfrågan om föreningen kunde stå till tjänst som sakkunniga vid förverkligande av det planerade lägerskolcentret. Önskan hade förordats och föreningen ställde sig positiv till saken och senare också till att ta ansvar för förverkligandet. Mötet bekantade sig med förhandsavtalet. Juha Kuronen fick förtroende att avhandla om hyra, inredning mm, och satt också med som sakkunnig i byggnadskommittén. Den byggnad som planerades till lägerskolcenter hade

varit rysk folkskola från år 1908. Senare fungerade den även som finsk folkskola. Då man på 1950-talet byggde en ny skola blev huset ett soldathem. Efter att armén lämnade Sveaborg användes huset som klubbhus för arméns stamanställda.

Hösten 2000 påbörjades bygget av inkvarteringsutrymmena och på våren 2002 stod lägercentret färdigt att tas i bruk. I samråd med Förvaltningsnämnden för Sveaborg beslöts att centret även kan användas som

hostel. Inkomsterna från lägerskolverksamheten skulle inte täcka hyresavgifterna så genom hostel-verksamheten kunde man hålla lägerskolavgiften lägre.

Sveaborg lägerskolcenter (Hostel Suomenlinna) anställde 1.4 2002 två personer att sköta receptionen, städning och matlagning, Peter Fredriksson och Hannes Rantakangas. De fick också i uppgift att inreda huset för den kommande verksamheten. Mikael Jurvela deltog också bl.a. med att bygga högsängar.

Även om Sveaborg krävde mycket engagemang beslöt man ändå att fortsätta verksamheten på Broby. År 2001 byggde man om ett rum i uthuslängan till laboratorie- och hobbyverksamhet. För det hade man fått EU:s Leader pengar. I lägerskolprogrammen ingick allt mera laboratorieexperiment och olika hantverk så det nya utrymmet kom väl till pass.

Hostel Suomenlinna öppnades offentligt vid valborg 1.05.2002. Vid öppningen deltog 50 personer. Hyresavtalet hade skrivits i början av året. Undervisningsministeriet hade bidragit med 1000 mk till inredningen och allt stod klart till öppningen. Hela maj var redan bokat för lägerskolor.

På hösten ordnades de första kurserna för huvudstadsregionens lärare. Miljöfostran stod som tema för kurserna av vilka den ena var svenskspråkig.

Den tidigare ryska grundskolan är nu hostel Suomenlinna

Grunderna för den nya läroplanen engagerar

Vid den kurs som hölls i samband med vårmötet 29-30.3 2003 behandlades ämnen i den nya läroplanen som berör lägerskola, ex fågelobservationer och växtkännedom. Den nya läroplanen, som träder i kraft 2004, ger mera utrymme för undervisning utanför skolan, vilket är positivt. Enligt Undervisningsministeriet stärker den skolans roll i samhället. Samarbete med samhället utanför skolan fostrar eleverna till aktiva medborgare, ger eleverna bättre självkänsla och bättre mående.

Styrelsen grunnade på hur man kunde få in lägerskola också i de lokala läroplanerna. Man beslöt att delta i olika skolningstillfällen och ha egna utställningsmontrar på alla skolmässor.

Föreningen har varit på Educa sedan starten.

2004 tilldelades Lägeskolföreningen Cygnaeuspriset. President Tarja Halonen överräckte priset vid ett högtidligt tillfälle 11.04 2004 i Marina Congress center. Cygnaeuspriset har sedan 1981 delats ut till en person eller en organisation som gjort ett förtjänstfullt arbete inom undervisning och fostran. Utbildningsstyrelsen vill med priset hedra Uno Cygnaeus livsverk.

Planeringen av köksrenoveringen på Broby påbörjades 2004. Renoveringen av köket var nödvändig för att det av myndigheterna skulle kunna godkännas som serveringskök. Offert begärdes av två lokala företag. Följande år valde man den köksplanering som byggnadsfirman Contrac gjort och 2007 påbörjades arbetet efter att ha fått byggnadslov av Ekenäs stad.

Våren 2005 beslöt man anställa en lägerskolledare till Sveaborg genom öppen annonsering. Tjänsten söktes av 40 personer. En person med erfarenhet av biologiundervisning ställdes i första rummet. Juha Kuronen hade tidigare dragit dessa grupper men antalet grupper hade ökat så det behövdes två ledare. Två biologistuderande valdes att dela på tjänsten: Anna Tuhti och Anne Jusila.

Vid samma tid fick Sveaborg också sin första civiltjänstgörare, Joonas Maristo.

Skyddskåren och Lotta Svärdorganisationen begåvade Broby lägerskolcenter med en plakett på ytterväggen. De hade använt huset under åren 1922 – 1944.

Svårigheter att driva två lägerskolcenter

Det började se ut som om resurserna att driva två lägerskolcenter inte riktigt räckte till. Speciellt svårt var det under vinterhalvåret. Hostel-verksamheten på Sveaborg hade ännu inte riktigt funnit sina användare och därför var föreningen tvungen att permittera personalen för fyra månader både år 2003 och år 2004. För att effektivare kunna saluföra Sveaborg gjordes ett samarbetsavtal med företaget InnoCoach. Deras ledare, Outi Korkiakoski tog från och med 2006 hand om marknadsföringen av Hostel-verksamheten på Sveaborg. Hon föreslog att man skulle döpa centret till Viaporin Visiitti. Styrelsen ställde sig litet tveksam men godkände det i alla fall från följande år.

Eleverna har orienterat till Kungspporten och slutfört uppgifter relaterade till kulturhistoria längs vägen.

Samarbetet ledde dock inte till önskat resultat och samarbetet bröts i november 2006. Också namnet Viaporin Visiitti lämnades bort.

Föreningens 30-årsjubileum firades i enkla former i samband med föreningens vårmöte 9.4 2005. Endast forna styrelsemedlemmar var inbjudna.

På begäran av Nord-Karelen naturskoleförening ordnades en kurs 10 -11.10 2005 i Koli för ledare vid lägerskolcenter.

2005, i början av augusti, ordnades också det nordiska lägerskolseminariet (NLR) på Sveaborg. Seminariet hade 16 deltagare från de nordiska länderna.

Sveaborg hade blivit en uppskattad plats för konferenser och seminarier, men mera verksamhet behövdes. Föreningen hoppades att den nya marknadsstrategin skulle ge resultat. Dess främsta målgrupper var ungdoms- och miljöorganisationer. Under höst och vår var beläggningen bra men det skulle gälla att få bokningar däremellan. Man hade också inbjudit skolor att ha sina fortbildningsdagar där.

Verksamheten på Broby fortsatte trots resursproblem. Planeringen av köket fortsatte 2006 och arbetet inleddes år 2007. Från Undervisningsministeriet ansöktes om bidrag för projektet, dock utan resultat. Man var därför tvungen att ta ett banklån. Lasten Lomayhdistys ställde upp som borgenär. Köket i Västra Nylands sjukhus renoverades samtidigt och därifrån fick vi en hel del av den förnyade rostfria inredningen.

Nytta av Sveaborg som världsarv

Man insåg från början vilka möjligheter Sveaborg ger att förverkliga olika lägerskolprogram med natur- och kulturhistoriskt tema. Byggnaderna på Sveaborg, murarna och museerna inbjuder till intressanta och fängslande programinnehåll. Man skapade därför en "kulturmiljöstig" som erbjöds lägerskolgrupper. Två miljöstuderande planerade och förfärdigade den. Tack vare den fick vi ett avtal med Utbildningsverket i Helsingfors. Det hämtar årligen 30 lägerskolgrupper till Sveaborg.

Utbildningsverket meddelade skolorna att de står för halva kostnaden om de förlägger sin lägerskola till Sveaborg.

Miljöfostran var från början en viktig del av programmet på Sveaborg. Eeva-Liisa Ryhänen anpassade WWF:s Naturwatch-program till sådana uppgifter som var lämpade för Sveaborgs natur, parkerna och Östersjön. Det andra viktiga programinslaget på Sveaborg var naturligtvis historia, en "historisk lärostig".

Elever i matsalen på hostel Suomenlinna 2009

Senare inleddes ett intensivt samarbete med **Ehrensverd-sällskapet**. Deras programpaket har erbjudits lägerskolgrupperna, där programmet ”Kanoner och tunnlar” varit det populäraste.

Centret har också gjort egna historiska program. Elin Kokko skapade på 2010-talet en orienteringsstig; ”Suokin valloitus”. Med hjälp av en iPad fick eleverna söka sig fram till olika objekt där det fanns uppgifter. Det har också varit ett populärt programalternativ. I programmet ”Östersjöforskarna” får eleverna i små grupper undersöka Östersjöns tillstånd.

Den sociala biten går som en röd tråd genom alla program. Grupperna har från början fått välja uppgifter som stärker gruppgemenskapen, lekfulla tävlingar och/eller samarbetsuppgifter som t ex ”Pizzapaj”-programmet.

Samarbete med Finlands Ungdomscenterförbund

Ordförande för Finlands Ungdomscenterförbund (SNK), Jani Karjalainen, sände hösten 2006 en förfrågan om samarbete till föreningen. De önskade förlägga ett kontor i lägerskolcentrets lokaler. De var även villiga att betala hyra för utrymmet. SNK var intresserat av samarbete emedan det inte fanns någon ungdomscenter-verksamhet i Helsingforsneiden. Genom att ha en fast punkt i staden skulle det göra det lättare att nå och samarbeta med intressegrupper och stadens bildningsverk.

Samarbete med SNK visade sig dock inte motsvara förväntningarna och stödde inte heller centrets ekonomi tillräckligt. Lägerskolföreningens ekonomi hade gått med förlust och Undervisningsministeriet lovade heller inga bidrag.

Efter fortsatta diskussioner med berörda parter kom man fram till ett förslag om att bilda ett bolag. Det planerade bolagets kapital bestämdes till 100,000 €, SNK 85,000 € och SLY-LFF 15,000 och bolagets namn till **Suomenlinnan leirkoulukeskus Oy**. Detta godkändes av styrelsen vid vårmötet 31.03 2007. Meningen var att på detta sätt säkra ekonomin.

För att förbättra Hostel Suomenlinnas ekonomi försökte man hyra ut köket under sommaren till en ”vege”bar. Det tyckte dock inte förvaltningsnämnden om, så försöket föll på det.

För renovering av Brobyköket gav Undervisningsministeriet heller inget bidrag. De stödde enbart verksamheten. Ekonomin kävade till sig alltmer och man erbjöd Skogen i Skolan (SIS) att hyra Broby dock utan att lyckas. Så började nedräkningen för modellen med två lägerskolcenter.

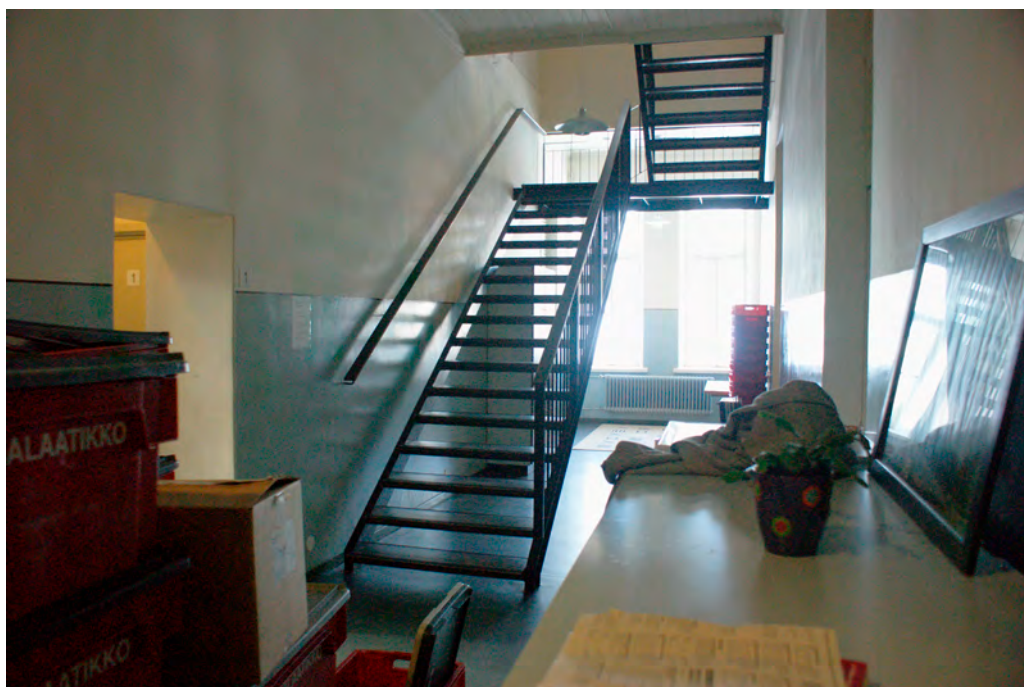
SNK tar hand om hostel-verksamheten.

Vid vårmötet 25.4 2008 beslöts att frånga bolagsidén. I stället beslöt man om en ny form av samarbete. SNK skulle härafter ansvara för verksamhet och ekonomi, medan SLY-LFF skulle ansvara för utveckling och ledning av lägerskolprogram. SNK anställde en verksamhetsledare och en projektansvarig. Juha Kuronen fick ansvar för lägerskolprogrammen med anställning januari till maj och i september.

Kaisa Pyhälä blev hostelverksamhetens första chef.

Planen godkändes av SNK, Undervisningsministeriet och Förvaltningsnämnden för Sveaborg.

Avtalet mellan SNK och SLY-LFF godkändes vid höstmötet 31.10 2008, också SNK:s köp av inventarierna för 1000 E. Juha Kuronen och Jani Karjalainen undertecknade avtalet 12.12 2008.

Finlands ungdomscenter flyttar till vandrarhemmet Sveaborg år 2006

Enligt det övergick Sveaborgs hostel-verksamhet och administration till SNK.

För att kunna anhålla om lån för Brobys köksrenovering bad man banken om en fastighetsvärdering.

Värdet blev 300,000 €. De planerade kostnaderna för köksrenoveringen var 45,000 € och där-till behövdes 5000 € för en ny brädfodring till uthusbyggnaden. Man anhöll därför om ett lån på 50,000 € tillsammans med Lasten Lomayhdistys. Föreningens fastigheter sattes som pant för lånet.

Vid vårmötet 2009 konstaterades att renoveringen av Broby förlöpt planenligt och köket borde stå färdigt i augusti.

Broby går till försäljning

Vid föreningens vårmöte 19.3 2010 konstaterades den ekonomiska situationen vara mycket dålig. Därför beslöt man att under året ge ut bara ett nummer av tidningen och att inte ordna flera kurser än Geografi-och Biologilärarnas kurs i Estland och NLR i Skärgårdshavet.

Verksamheten på Broby har annars under föregående verksamhetsår varit rätt livlig. 540 lägerskolelever (20 lägerskolgrupper och 500 lägerdeltagare) har besökt Broby. Detta räcker dock inte till att rädda Brobys verksamhet. På höstmötet fattades så beslutet att sätta Broby till försäljning. Till detta bidrog också att man på våren fått veta att Skolstyrelsen inte längre skulle stöda verksamheten. Fastighetsbolaget Aktia fick i uppgift att sköta försäljningen. Verksamheten fortsatte hösten ut så länge som det fanns bokningar, tyvärr med hjälp av lånemedel.

Två spekulanter gav bud på Broby men med för lågt pris så de godkändes inte. Aktia fortsatte försäljningen. Tyvärr råkade ett rör springa läck i huvudbyggnadens övre våning och gav mera oförutsedda utgifter. Försäkringsbolaget ersatte bara 30% på grund av rörens ålder.

1.6 2012 skrevs så äntligen köpebrevet och köpesumman 350,000 €. Tömningen av huset började omedelbart för huset skulle vara tomt om en månad.

Tiden för föreningens första lägerskolcenter var så till ända.

Outdoor Education-nätverket startar

År 2007 grundades Naturskoleförbundet. Verksamheten på naturskolorna har ingen övernattning och skiljer sig på så sätt från lägerskola. Deras program är också främst natur-och miljöinriktat.

Nätverket med Outdoor Education-nätverket (LYKE) inleds

*LYKE-nätverket fick sin egen
logotyp från början.*

År 2007 grundades Natur- och Miljöskoleförbundet för att befrämja natur- och miljöfostran. Deras verksamheten skiljer sig från lägerskola emedan de inte har någon övernattningsprogrammet är mera natur och miljöbetonat.

I december 2010 kallades Juha Kuronen till ett möte med Ungdomscentren i Finland rf. Nätverket för äventyrsfostran och Natur- och Miljöskoleförbundet. Anledningen var en önskan om intensifierat samarbete. Även Nina Mykrä, Kaisa Pyhälä och Mikko Niipala deltog. Man kom överens om att kartlägga

- om man kan göra en tidning gemensam för alla
- om man kunde ha gemensam ekonomi för tidningen
- om man kunde ha gemensam verksamhetsledare för SLY-LFF och Natur- och miljöskoleförbundet

Att sammanslå dessa organisationer var en framtida vision.

Den 3.6 2011 hölls en palaver på café Jugent i Helsingfors där följande organisationer var representerade: SLY-LFF, Natur- och Miljöskoleförbundet, Ungdomscentren Finland rf, Miljöutbildningsförbundet och Forststyrelsens naturcenter. Anledningen till mötet var att försöka sammanföra alla organisationer som är engagerade i skolornas natur- och miljöfostran. En möjlighet var att skapa en takorganisation med målet att stöda natur- och miljöfostran och en hållbar livsmiljö.

Nätverket kallades Outdoor Education- nätverket.

Den 15.10 2011 fattade föreningen ett viktigt beslut som hade att göra med nämnda nätverk. Man beslöt att föreningens verksamhetsledare i fortsättningen skulle vara en köptjänst av LYKE, och som skulle verka utom styrelsen. Som gemensam verksamhetsledare anställdes Nina Mykrä från början av 2012. Föreningens dåvarande verksamhetsledare Juha Kuronen blev föreningens sekreterare. Samtidigt flyttade föreningens kansli till Tammerfors och där hölls höstmötet 26.10 2012. Där diskuterades bl.a. kriterierna för verksamheten vid läger- och naturskolor. Ledningsgruppen för LYKE hade sammanställt ett förslag. Enligt det skulle verksamheten delas in i tre grupper: utvecklingscenter, verksamhetscenter och kunskapscenter. Kriterier för dem skulle senare vidareutvecklas.

I Jyrki Katainens regeringsprogram fanns ett omnämnande av att utveckla natur- och miljöfostran.

Det var det första som Lyke-nätverket fick till stånd. Genom det började natur- och miljöskolorna få statsbidrag.

På Villa Elfvik i Esbo ordnades det första skolningstillfället för lärare på Natur- och Miljöskolor. De lägerskolcenter som hörde till SLY-LFF var också inbjudna. Därefter har motsvarande kurser ordnats årligen runt om i landet. Vart tredje år är kursen en Ulos-Ut- Out- kurs.

Projektet med lägerskolambassadörer startar

I detta skede är föreningen ”hemlös” så möten hålls i privata utrymmen. I Åbo, före föreningens vårmöte 29.4 2013 beslöts att höstens nr av föreningens tidning skulle ges ut som bilaga till LY-KE-nätverkets tidning, vilken skulle delas till alla föreningens medlemmar.

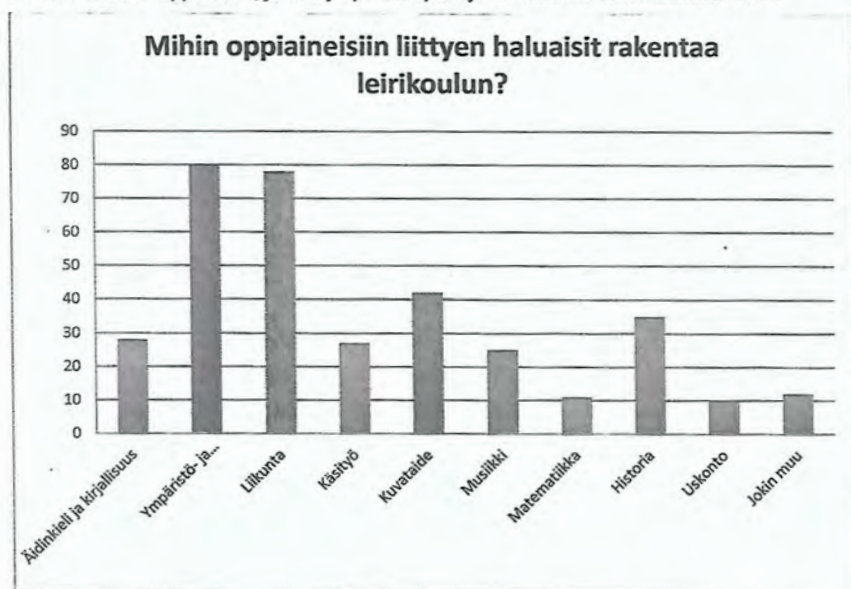
Våren 2013 ansökte man om finansiering av ambassadörernas projekt ”Ut ur klassen”. De skulle enligt planen besöka skolor, hålla workshop och erbjuda praktiska övningar som passar ex på en lägerskola. Man siktade speciellt på lärarnas fortbildningsdagar. Två studerande från Tammerfors, Katinka Kaakkomäki och Minttu Kauppila fick jobbet som lägerskolambassadörer.

Skolstyrelsen beviljade projektet 7500 €, men bidraget var för litet för att kunna genomföra de planerade besöken i skolorna. Ambassadörerna representerade dock föreningen på Educa och andra skolkonferenser. Projektet ”Ut ur klassen” fungerar fortfarande men numera ansvarar ordförande och verksamhetsledaren för det.

Föreningen beslöt att använda bidraget från Skolstyrelsen till att förnya föreningens hemsida.

De två studerande som anställdes som ambassadörer utarbetade den nya hemsidan, det var deras pro gradu-arbete. I början av 2014 öppnades den nya hemsidan under adressen www.leirikoulut.com eller www.leirkoululahettilas.com

DIAGRAMMI 3. Oppiaineet, joiden ympärille opettajat haluaisivat rakentaa leirikoulun.

Lägerskoleambassadörer ställde till exempel frågor till lärarna om lägerskoleämnen.

I oktober 2013 deltog föreningen första gången med en egen vksamhetspunkt, Workshop, i de skolningsdagar som **Helsingfors Universitets lärarutbildning** anordnat. Den leddes av ambasadörerna som gav idéer på olika aktiviteter för undervisning utanför skolan. På detta sätt kunde man påverka de blivande lärarna och ge dem förutsättningar att föra idén vidare.

Medlemsorganisationerna i LYKE-nätverket har fortsatt samarbetet. Juha Kuronen, Nina Mykrä, Elina Kokko, och Mila Sjöholm har hört till ledningsgruppen. Från och med 2014 har nätverket fått statsbidrag.

Den nya läroplanen stöder lägerskola

På vårmötet 2014 godkändes föreningens nya stadgar och sändes därefter vidare till Patent- och Registerstyrelsen. I de nya stadgarna är Helsingfors föreningens hemort. Suppleanterna är inte mera personliga och väljs för två år i gången. Man kan delta i mötet via nätet och det ger också möjlighet att helt hålla möten på distans. Vid mötet konstaterades också att Moms-praxis vid föreningens lägerskolcenter strider mot lagen i konkurrenslagstiftningen. Man beslöt återkomma till saken nästa år.

Vid höstmötet i Ungdomscentret i Anjala beslöts om följande vision och mål:

Varje grundskolelev bör få komma på lägerskola en gång under sin skoltid!

År 2014 låg fokus starkt på den nya läroplanen som skall tas i bruk 2016. Skolstyrelsen hade tillsatt en arbetsgrupp att utarbeta läroplanens grunder. Alla LYKE-nätverkets organisationer ville och försökte utöva inflytande på den. Den 12.4 2014 samlades representanter för lägerskolcenter i Tammerfors och på distans deltog Jukka Tulivuori från Skolstyrelsen. Han skulle svara på frågan vilken roll lägerskola har i den nya läroplanen. Något direkt svar gav han inte, men lovade föra föreningens önskemål vidare. LYKE- nätverket sände ett utlåtande till Skolstyrelsen, där följande centrala punkter ingick:

1. Skolorna bör göra upp en plan för hållbar utveckling
2. En hållbar livsstil bör betonas vid beskrivning av varje ämnesinnehåll och mål
3. Undervisning utanför skolan bör ingå i alla ämnen
4. Skolan bör ge tillräckligt stöd för fostran till en hållbar livsstil

Den 4.11 2014 hölls ett seminarium på Sveaborg med inbjudna gäster med temat ”Läroplanen förnyas, förnyas undervisningen också?” Föredragande var professor Anna Uitto (Helsingfors Universitet), Jaakko Salo (OAJ), verksamhetsledare Nina Mykrä (SNK) och undervisningsrådet Jukka Tulivuori (OPH).

Empirisk forskning om Östersjön på Sveaborg

I grunderna för den nya läroplanen 2016 står tydligt:

Undervisning utanför skolan är en viktig pedagogisk metod

I Skolstyrelsens förordning finns också följande text: Lagstiftningen hindrar inte att skolan ordnar utfärder, lägerskola, besök på studiemål eller liknande.

All form av undervisning utanför skolan med växelverkan och samarbete med miljön och samhället runt skolan skapar en beteendekultur. Genom utfärder och besök utvidgar vi undervisningsmiljön och arbetsformer som kan sporra eleverna att utveckla sitt kunnande. En autentisk miljö och verkliga situationer ökar elevernas aktivitet och vilja att lära. Undervisningen utanför skolan ökar också elevernas välmående och fostrar till en aktiv medborgare. I grunderna för skolans läroplan betonas allt detta.

Den mycket omdiskuterade insamlingen av medel för lägerskolan har nu satts till punkt:

Det är frivilligt för föräldrar att delta i insamlingen.

Verksamhetsledaren för Ungdomscentren i Finland rf, Eija Pietilä sände ett brev till kommunernas skoladministration där hon ber dem vara uppmärksamma på att den nya läroplanen 2016 uppmanar kommunerna att samarbeta med lokala aktörer utanför skolan och också skriva in det i den lokala läroplanen. Pietilä betonar också att **lägerskola är en metod som stöder läroplanen**. Målet för läroplanen är att skolan i ökande grad skall utnyttja förutom närmiljön även natur- och miljöskolor, ungdomscenter, lägerskolcenter, muséer och andra kunskapscenter.

Emedan föreningen fyller 40 år följande år beslöt man att från Finlands kulturfond ansöka om bidrag för att skriva en historik. Nina Mykrä gjorde ansökan men tyvärr var svaret negativt så saken förföll.

Föreningen fyller 40 år

Den 12-14.3 2015 samlades representanter för lägerskolcenter på Metsätähti lägerskolcenter i Hirvensalo, Åbo. I mötet deltog också representanter för ungdomscenter och natur- och miljöskolor.

Den nya läroplanen och vad den för med sig var mötets centrala ämne.

14.3 2015 firade föreningen sina 40 år med en mottagning till vilken även tidigare styrelsemedlemmar var inbjudna. Även Jaakko Salo från OAJ deltog. På mötet presenterade han OAJ:s säkerhetsinstruktioner för undervisning utanför skolan. Det framkom också att lägerskolcenter inte kan betala dagtraktamente åt en lärare emedan hen inte är i centrets tjänst. Det hör till skolan att betala det.

Under året framkom att Ungdomscentren i Finland rf (SNK) vill lämna Hostel Suomenlinna och överlåta verksamheten åt SLY-LFF. Styrelsen godkände erbjudandet och det fastslogs på vårmötet 14.4. (En medlem hade avvikande åsikt.) Beslutet togs varmt emot av Förvaltningsnämnden för Sveaborg

Genom verksamheten på Hostel Suomenlinna kan SLY-LFF erbjuda en högklassig vistelse åt alla de lägerskolgrupper från olika delar av Finland, som årligen besöker Helsingfors. Dessutom kan föreningen erbjuda utbildningskurser med övernattning för grundskollärare och personal på lägerskolcenter.

Benita Björkell avgick som ordförande 2015

Fågelskådaren Juha Kuronen tillträdde som ordförande 2016

Vid höstmötet 23.10 2015 beslöts att de personer som varit anställda av SNK får fortsätta som tidigare anställda och med samma avtal. Från och med 2016 fanns följande arbetstagare:

Elina Kokko, heltid, ledare för ungdomsarbete

Petra Miessmer, heltid, hostelchef

Ari J: Matilainen, deltid, kök och hostel

Jere Tolonen, extra, hostel

Juha Kuronen, extra, lägerskolledare, hostel

Pia Lahti, extra, auskulterande lägerskolledare på våren

Vid samma möte valdes Juha Kuronen till ordförande och Benita Björkell till viceordförande. Petra Miessmer valdes till verksamhetsledare och hon fungerar även som styrelsens sekreterare.

Lägerskolan på Suomenlinna i föreningens regi

På vårmötet 28.4 2016 konstaterades att föreningens medlemmar nu består av 35 lägerskolcenter, 21 personmedlemmar, 19 föreningar och en kommun (Ekenäs). Vid mötet sattes som mål att utöka antalet center till 40, vilket senare också förverkligades.

I motsats till hur det varit tidigare beslöt man att härafter servera lägerskolorna middag från det egna köket. Juha Kuronen, Petra Miessmer och Ari Matilainen ansvarade för planering och förverkligande. Dessutom stod köket även för elevernas mellanmål, kaffe och kvällsmål.

Under våren och sommaren godkändes Hostel Suomenlinna av Haaga-Perho kvalitetskriterier. På våren utarbetades också en omfattande miljöplan och en plan för hållbar utveckling.

Den nya läroplanen har trätt i kraft och enligt Skolstyrelsen stöder lägerskolan läroplanen. Speciellt den sociala sidan betonas för den lär eleverna arbeta i grupp och att hitta sina starka sidor. Den ger erfarenheter och upplevelser.

På Hostel Suomenlinna har nya rekord nåtts: 48 lägerskolor och som nyhet 4 skriftskolläger under sommaren.

Hostel Suomenlinna erbjöd lägerskolorna olika 1,5–3 timmars studiepaket att välja mellan. Bland dem kan grupperna välja och tillsammans med skolledaren så bygga sitt lägerskolpaket. 10 st sådana paket genomfördes under året.

Under 2017 förnyades föreningens hemsida www.leikoulut.com och Hostel Suomenlinnas hemsida www.hostelhelsinki.fi. Både innehåll och grafik förnyades, för det ansvarade Elina Kokko.

I mars ordnades en medlemsträff och ett skolningstillfälle. Mötet planerades med Ungdomscentren i Finland rf. Målet var att öka samarbetet mellan alla center, ge möjlighet för ledarna att träffas och ge information om aktuella teman. Dagsprogrammet bestod av föreläsningar och workshop.

Dagens tema var:

- att lära utanför skolan
- upplevelsefostran
- fenomenbaserad undervisning
- motion

Specialsakkunnig Matti Ranta från Skolstyrelsen och didaktiklektor Arja Kaasinen från Helsingin OKL deltog.

Lägerskolguiden förnyades både till innehåll och grafik. Den tryckta versionen delades ut vid alla skolningstillfällen och på hostellet. Två nya programhelheter fanns med i den nya guiden, Vallisaariutflykten och Pizzamiddag.

Dessutom planerades ett nytt vinterpaket i samråd med Naturskolan Arken på Sveaborg.

Ungdomsgrupperna fann Hostel Suomenlinna

Finska Vandrarhemsföreningen valde Hostel Suomenlinna till årets hostel år 2018. Därtill fick hostellet ett erkännande av Finlands Natur som ett turistföretag med hållbar utveckling. Allt detta användes aktivt i marknadsföringen. Presskonferensen ”Årets Hostel” hölls på Hostel Suomenlinna 16.1 2018.

NLR:s sommarseminarium på ungdomscentret Ankkapurha 2019

Emedan lägerskolföreningen har sin hemvist i hostellet är det viktigt att erbjuda service speciellt för ungdomsgrupper och för riksomfattande ungdomsorganisationer. 22 ungdomsgrupper hade möten och seminarier på hostellet under året.

Lägerskolverksamheten på Hostel Suomenlinna har som mål att i en trygg och unik omgivning erbjuda program och lägerskolor som stöder skolornas läroplaner. Lägerskolprogrammen betonar Östersjön och skärgårdsnaturen, historia och samarbetsförmåga. Man kan välja hela lägerskolkpaket eller bara någon programpunkt. De nyansskaffade iPadarna användes redan hela lägerskolperioden. Lägerskolverksamheten år 2018 började i mars och fortgick ända till slutet av maj. Höstsäsongen började i augusti och fortsatte ända in i oktober. Lägerskolgrupperna var 47 (inberäknat en dags lägerskolor). Året innan var lägerskolgrupperna 33.

På vårmötet 6.5 2019 godkändes en ny stadgeändring. Stadgarna ändrades för att bättre motsvara de stadgar som finns i ungdomslagen. Med detta strävade föreningen att uppnå statusen som ungdomsorganisation. Dessutom beslöt man att välja **Thina Wikström** till hedersmedlem i föreningen. Hon har länge suttit som styrelsemedlem och även verkat som vice ordförande. Hon har varit chefredaktör för Info-bladet och tidningen Leirikoulu-Lägerskola. Thina har också fungerat som president för NLR.

Thina Wikström har varit föreningens drivkraft sedan slutet av 1970-talet. Hon valdes till hedersmedlem vid NLR:s sommarmöte 2019.

Mindre styrelse på grund av Covid19

År 2020 var ett exceptionellt år för föreningen och hostellet. På grund av pandemin inhiberades på våren alla lägerskolor och gruppbesök. Samtidigt kollapsade den internationella turismen som speciellt på sommaren hade varit en viktig inkomstkälla.

Även alla fem skriftskolläger inhiberades. Bara 25 grupper besökte hostellet varav 14 var lägerskolgrupper. År 2019 var grupperna allt som allt 88. Hostellet hölls stängt mellan den 7. och 12. juni. Under denna tid svarade Elina Kokko, som var ansvarig för ungdomsgrupperna, endast på telefonförfrågningar. Även evenemanget Ulos-Ut-Out i Nurmes samt NLRs sommarseminarium på Island inhiberades. Styrelsen sammanträdde tio gånger under året. Sju möten hölls på distans. Före utgången av verksamhetsåret avsåg sig tre styrelsemedlemmar sin styrelsepost. Orsaken var föreningens osäkra ekonomiska situation. Enligt stadgarna skall styrelsen bestå av minst fyra medlemmar förutom ordförande. Suppleanten Elise Kurtén valdes till ordinarie styrelsemedlem till slutet av året.

Verksamhetsledare Petra Miessmer höll föreningen flytande mitt under de ekonomiska svårigheter som pandemin orsakade

År 2020 var det dystraste året någonsin för lägerskolföreningen. Man hade inte kunnat förutse att restriktionerna för grupper skulle räcka så länge. Följderna av detta blev en total inkomstkollaps. Omsättningen minskade med 63 %. Anpassningsåtgärder gjordes så mycket som möjligt, bl.a. genom att permittera personal och minimera utgifterna. Inkomstbortfallet var så stort att utan Statskontorets stödpengar skulle verksamheten verkligen ha varit hotad. Att klara av förlusterna och få verksamheten till samma nivå som den var 2019 kom att ta flere år. Skulderna bestod framför allt av obetalda hyror och arbetspensionsavgifter. Räkenskapsperiodens underskott var nästan 38,000 €.

År 2021 var fortfarande ett svårt år. Restriktionerna fortsatte långt in på hösten. Lån togs dock inte. Från Statskontoret erhöles betydande stöd och obetalda hyror kunde avkortas. Årets resultat var aningen positivt. Verksamhetsledaren skickade ett mail till utbildningssektorn i Helsingfors

där han påpekade att Helsingfors var den enda kommunen i Nyland som strikt linjerade att inga klassresor skulle få ordnas på våren.

Många redan planerade lägerskolor skulle inhiberas vilket skulle vara synd för de klasser som länge samlat in pengar och dessutom skulle det vara ekonomiskt utmanande för lägerskolcentren. Lägerskolföreningens styrelse ansåg att Helsingfors utbildningssektors restriktionsbeslut var överdrivet. Eleverna fick vara tillsammans i skolans klassrum men inte tillsammans t.ex. ute i naturen.

Den traditionella kursen för lärarstuderande hölls på distans. Juha Kuronen hade gjort en Power Point presentation "Luontopäivä Suomenlinnassa" för 160 lärarstuderande. Även Ulos-Ut-Out evenemanget hölls på distans. Under träffen med medlemsorganisationerna diskuterade man hur pandemin påverkar de unga och undervisningen utanför skolan.

Strategier och visioner

Redan under 2019 hade föreningen börjat utveckla sin strategi. Meningen var att svara på frågorna: varför existerar Lägerskolföreningen, vad gör föreningen och vilka värden anses vara viktiga? I oktober 2021 ordnades en **strategidag** för styrelsen och ledningsgruppen. Föreningens mål och strategi till år 2028 uppdaterades. Det uppgjordes en "vägkarta" som beskrev hur målen skulle uppnås. Strategin blev färdig 2024 och finns att läsa på föreningens nätsidor (leirikoulut.info).

År 2025 är ett jubileumsår – föreningen har verkat i 50 år. Därför påbörjades arbetet med strategin i god tid. Meningen var att göra upp klara referensramar för vad som skall fokuseras på under de kommande åren. På medlemsmötet ägnade man sig åt föreningens mål och med gemensamma krafter började man forma strategin för år 2030. Tyngdpunkten utformades enligt följande: att främja välfärd och mental hälsa, hållbar utveckling, miljöansvar och att kunna påverka genom kunskap. Strategin styr föreningsverksamheten några år framåt. Den granskas och uppdateras årligen i samband med att verksamheten planeras.

Strategins mål är enligt följande:

- Vi befrämjar barns och ungdomars miljömedvetenhet, välfärd och sociala färdigheter och medverkan till samhörighet.
- Vi stöder samarbete mellan hem och skola.
- Vi utvecklar nätverkssamarbetet och delar information till och stöder våra medlemmar.
- Vi erbjuder aktuell och verifierad kunskap till lärarna, vårdnadshavarna, ungdomsarbetarna och till beslutsfattarna.
- Vi strävar till att kunna påverka lagstiftningen så att varje skola skulle skriva in lägerskola i sin läroplan.
- Vi vill också vara med att påverka så att lärarna förutom dagtraktamente skulle få en skälig ersättning för arbetet med en lägerskola. Detta är helt nödvändigt emedan läraren på en lägerskola har odelat ansvar över eleverna.

Ungdomsarbetet utvecklas

År 2022 kunde föreningen betala tillbaka alla hyresskulder som uppkommit under pandemin. Föreningens inkomster och speciellt Hostel Suomenlinnas omsättning ökade avsevärt. Föreningens resultat var helt enligt budgeten. Alla kvalitetsmässiga och ekonomiska mål nåddes.

På våren anställdes en ny person vars ansvarsområde var arbetet med föreningens intressegrupper, kommunikation samt lägerskolverksamheten på Sveaborg. Den ansvariga för ungdomsarbetet utvecklar tillsammans med verksamhetsledaren föreningens verksamhet inom ramarna för "Leirikoululähettiläs" projektet.

Ett nytt projekt "**Minä, sinä, hän – yhdessä enem-män**" påbörjades. År 2023 fick projektet understöd av Undervisnings och Kulturministeriet. Projektet gick ut på att ordna lägerskolaktiga familjeläger för **mångkul-turella familjer**. Elina Kokko slutade och **Mila Sjöholm** anställdes som ansvarig för projektet.

Mila Sjöholm, ansvarig för ungdomsarbetet, började organisera mångkulturella familjeläger både på Sveaborg och på våra medlemscenter.